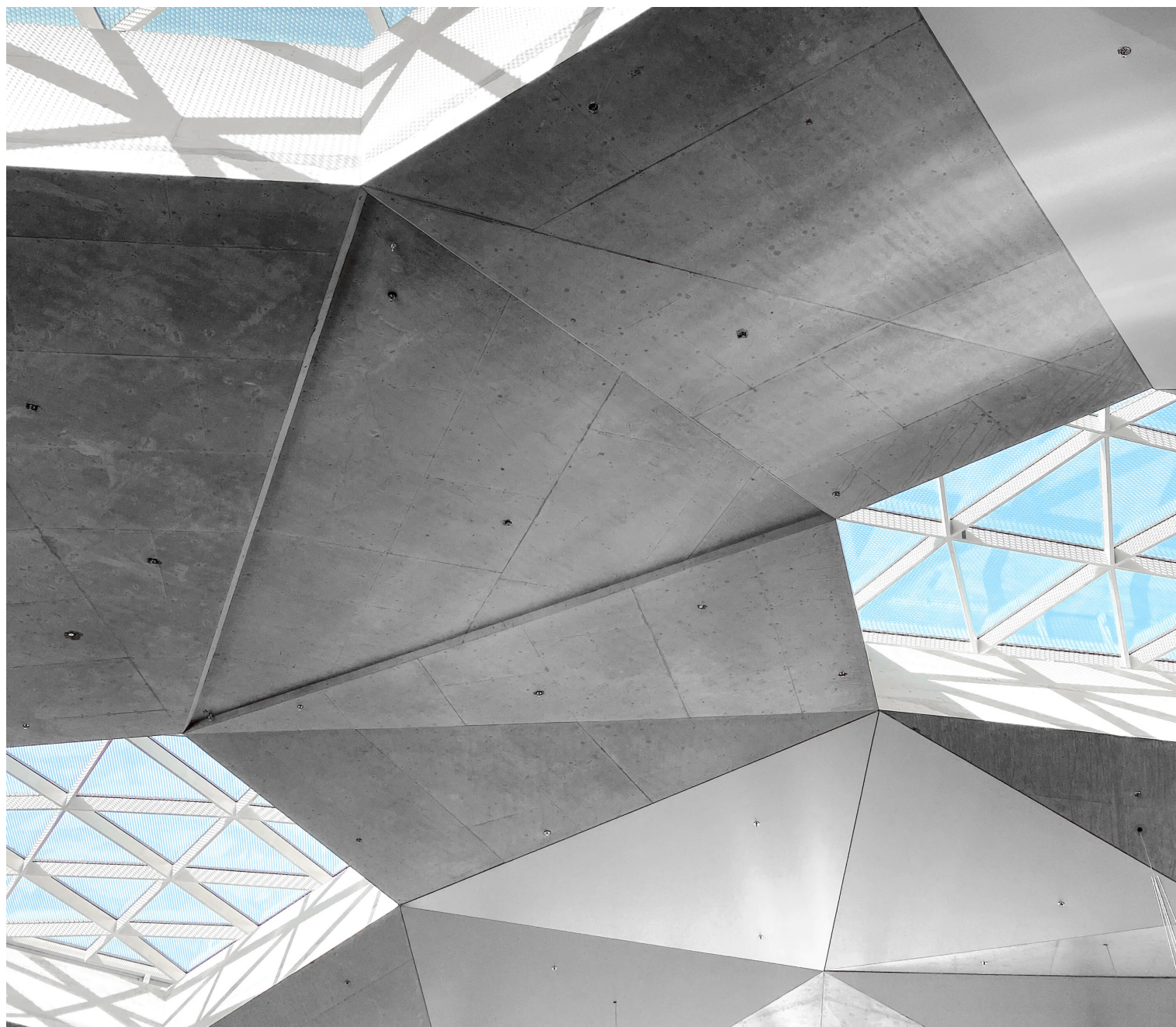




Direktoratet for mineralforvaltning
med Bergmesteren for Svalbard

Årsrapport 2023



Innhold

1. Leders beretning	3
2. Introduksjon til virksomheten og hovedtall	5
3. Årets aktiviteter og resultater	13
Mål 1: DMF skal til enhver tid sørge for en mest mulig bærekraftig forvaltning av Norges mineralressurser basert på helhetlige samfunnsøkonomiske vurderinger.	16
Mål 2: DMFs virksomhet skal føre til en lønnsom og bærekraftig utvinning og bearbeiding av mineraler.	23
Mål 3: DMFs virksomhet skal føre til en forsvarlig sikring av tidligere mineralvirksomhet og så langt som mulig redusere miljøkonsekvenser på hjemfalte gruveeiendommer underlagt NFD innenfor gjeldende budsjettammer.	32
Mål 4: DMF skal sørge for at Svalbards geologiske ressurser i størst mulig grad forvaltes og utnyttes helhetlig i tråd med svalbardpolitiske mål og Bergverksordningen.	37
Mål 5: DMF skal til enhver tid, og innenfor tilgjengelige rammer, ha et best mulig kunnskapsgrunnlag om mineralnæringen.	39
4. Styring og kontroll i virksomheten	45
5. Vurdering av fremtidsutsikter	49
6. Årsregnskapet	51

Kapittel 1

Leders beretning



Leders beretning

I 2023 er direktoratet etablert som et fullverdig direktorat, som fagetat og sektormyndighet for mineralressurser og mineralvirksomhet. Mineralnæringen er rammet inn av mineralloven, og vi erfarer at det er en større bevissthet om at mineralforvaltningen i Norge også ivaretas gjennom plan- og bygningsloven. Både forvaltningen og industrien er profesjonalisert, og DMF har et godt omdømme i næringen og forvaltningen.

Aktivitetsnivået vårt har vært høyt innenfor de ressursene vi har tilgjengelig. Arbeidet er utført med god kvalitet, særskilt på de områdene hvor vi har hatt kontinuitet i driften. Vi har gjort prioriteringer i tråd med mål og bestillinger, og de samlede resultatene våre vurderes å gi god måloppnåelse.

De viktigste prioriteringene i 2023 har vært å konsolidere arbeidet innenfor mineralloven, og ansvaret DMF har som sektormyndighet og fagetat. Vi har også iverksatt fase 1 av Helhetlig tiltaksplan for Folldal, i tråd med foreløpig fremdriftsplan, og har arbeidet med å følge opp Riksrevisjonens etterlevelserevisjon av forurensning fra nedlagte gruver. Vi har brukt relativt store ressurser, også i 2023, på utviklingsarbeid innenfor digitalisering og kvalitetssikring av egne data, samt kunnskapsutvikling og analyse for en mer bærekraftig mineralforvaltning. Vi er nå i stand til å drive moderne forvaltning og formidling av data og kunnskap. Når det gjelder drift av egen virksomhet har vi prioritert arbeid med omorganisering av DMF høyt, sammen med forbedringsarbeid innen administrativ drift med vekt på økonomi, it drift og arkiv.

Det stramme arbeidsmarkedet Norge har opplevd de siste årene har påvirket bemanningssituasjonen også i DMF, og gjør organisasjonen sårbar med tanke på å bevare og beholde kompetanse. Dette er særlig sårbart i en liten virksomhet, og vil kunne påvirke vår evne til å opprettholde god måloppnåelse. Omorganiseringsarbeidet som ble gjennomført i 2023, og implementeres i 2024, samt målrettet satsing på rekruttering, er viktige risikoreducerende tiltak.

Samfunnets forventninger om tilgang til mineraler de nærmeste årene, det faktiske behovet for mineraler til det grønne skiftet, samt det tydeliggjorte behovet for sikre forsyningskjeder for kritiske mineraler, utgjør sentrale faktorer for DMF i tiden som kommer. Dette tydeliggjøres både i regjeringens mineralstrategi, samt EUs forordning Critical Raw Materials Act (CRMA) som ventes vedtatt våren 2024.

Trondheim, 15. mars 2024

Randi Skirstad Grini

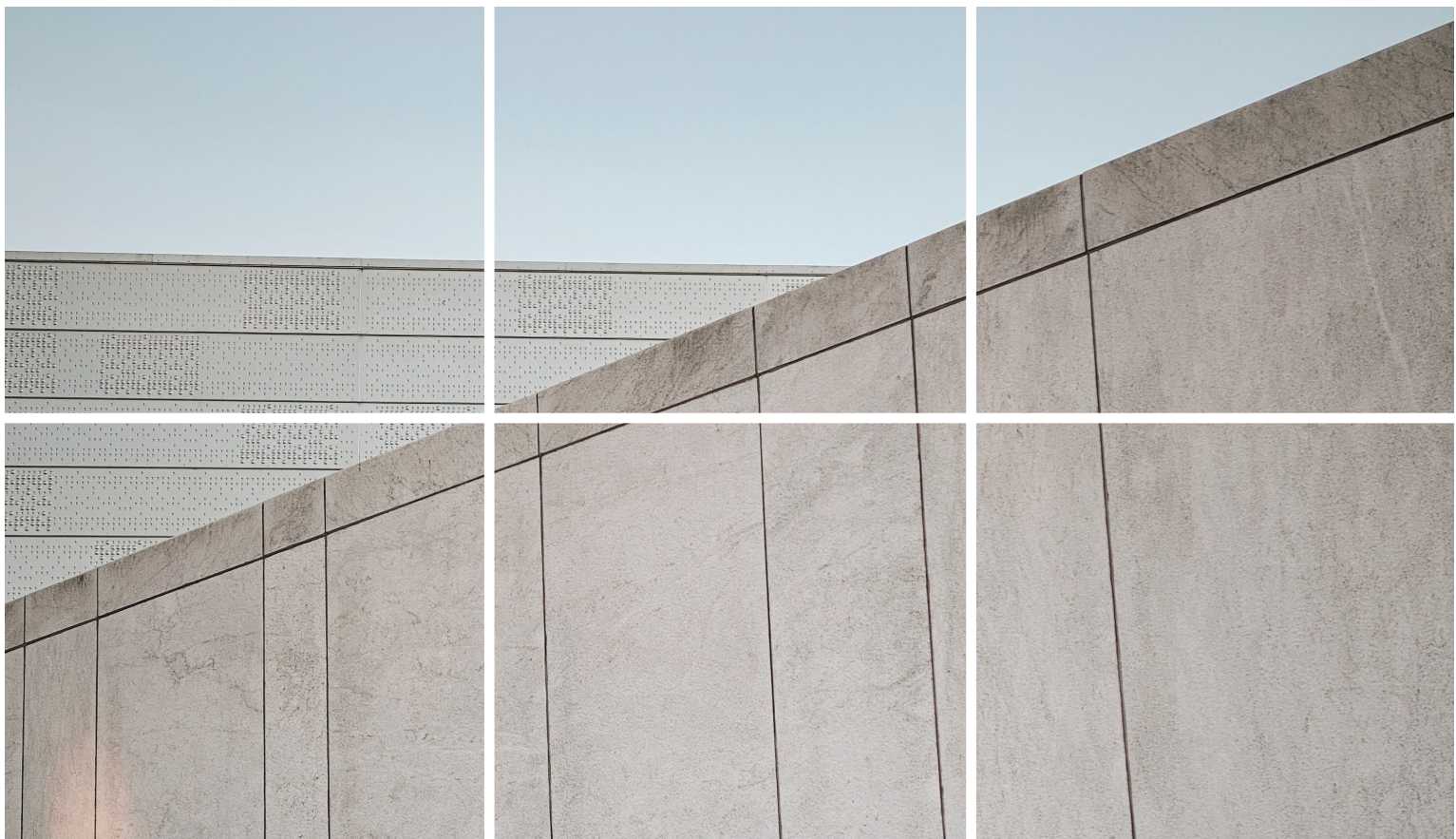
Direktør

Direktoratet for mineralforvaltning
med Bergmesteren for Svalbard



Kapittel 2

Introduksjon til virksomheten og hovedtall



Dette er Direktoratet for Mineralforvaltning

Frem til og med 2021 var tolking og implementering av mineralloven, samt avvikling av den omfattende konsesjonskøen som oppstod i forbindelse med innføring av loven, DMFs hovedprioritet. Fra og med 2022 har DMF kunnet prioritere å styrke arbeidet med utvikling av den fullstendige rollen som fagorgan og sektormyndighet. I 2023 er dette arbeidet ytterligere styrket, jamfør nye mål i DMFs tildelingsbrev. Ansvar som fagorgan og sektormyndighet kan skjematisk oppsummeres med en iverksettende rolle og en faglig rolle, som vist nedenfor.

Sektormyndighet og fagetat for mineralressurser og mineralvirksomhet

Iverksettende rolle

Forvaltning av regelverk

- Mineralloven
- Bergverksordningen for Svalbard
- Sektorovergripende regelverk
- Sektormyndighet for mineralressurser og mineralvirksomhet etter plan- og bygningsloven (berørt myndighet)

Delegerte oppgaver

- Sikring av gamle gruveåpninger
- Miljøtiltak (inkl. Løkken, Folldal og Sulitjelma)
- Andre delegerte oppgaver

Faglig rolle

Faglig rolle for departementet

- Særskilte oppdrag
- Bidrag til lov-/forskriftsarbeid
- Utredninger

Kompetanseorgan utad overfor sektoren, andre offentlige etater og allmennheten

- Sektormyndighet (berørt myndighet) for mineraler i areal- og samfunnsplanlegging etter plan- og bygningsloven og Svalbardmiljøloven
- Kunnskaputvikling, statistikk og analyse
- Veiledning og formidling overfor næringen
- Digitalisering og karttjenester

VÅRT SAMFUNNSOPPDRAG

DMFs samfunnsoppdrag er å bidra til økt verdiskaping gjennom å legge til rette for en langsiktig ressurstilgang basert på en forsvarlig og bærekraftig utvinning og bearbeiding av mineraler i Norge, og å bidra til at Svalbards geologiske ressurser forvaltes og utnyttes best mulig til nytte for samfunnet.

VÅRE KJERNEVERDIER

Modig

Vi viser vei og tar ansvar for å gjøre det som er riktig, både som enkeltperson og som organisasjon.

Trygg

Vi deler vår kunnskap og gir god faglig veiledning. Våre beslutninger er etterprøvbare.

Integritet

Vi er tro mot våre verdier og retningslinjer. Vi gjør det vi sier vi skal gjøre.

Profesjonell

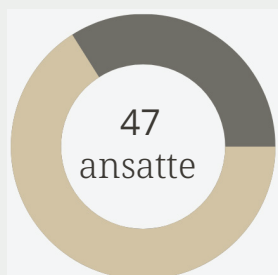
Vi opptrer tillitsvekkende, uavhengig og saklig. Vi forstår vår rolle og vårt mandat.

Samhandling

Vi drar i samme retning mot felles mål. Vi involverer for å bli bedre.

ORGANISASJONEN

68 %
kvinner



32 %
menn

47
ansatte

Året som gikk

I 2023 fortsatte DMF å arbeide mot de virksomhetsstrategiske målene satt i 2022, med følgende strategiske hovedmål for 2023 – 2026. *DMF skal styrke seg som kunnskaps- og kompetanseorgan for utvikling av en bærekraftig mineralforvaltning i et bredt samfunnsperspektiv.*

Hovedmål for 2023

Ved siden av samfunnsoppdraget har våre hovedmål for 2023 vært:

- 1 DMF skal til enhver tid sørge for en mest mulig bærekraftig forvaltning av Norges mineralressurser basert på helhetlige samfunnsøkonomiske vurderinger.
- 2 DMFs virksomhet skal føre til en lønnsom og bærekraftig utvinning og bearbeiding av mineraler.
- 3 DMFs virksomhet skal føre til en forsvarlig sikring av tidligere mineralvirksomhet og så langt som mulig redusere miljøkonsekvenser på hjemfalte gruveeiendommer underlagt NFD innenfor gjeldende budsjetttrammer
- 4 DMF skal sørge for at Svalbards geologiske ressurser i størst mulig grad forvaltes og utnyttes helhetlig i tråd med svalbardpolitiske målsettinger og Bergverksordningen.
- 5 DMF skal til enhver tid, og innenfor tilgjengelige rammer, ha et best mulig kunnskapsgrunnlag om mineralnæringen.

Hovedmålene utgjør underkapittel i kapittelet Aktiviteter og resultater i 2023.

Disse målene er gitt oss gjennom tildelingsbrevet for 2023. Gjennom tildelingsbrevet fikk vi også ytterligere oppdrag; Mineralsatsing, Oppfølging av NOU 2022:8 Ny minerallov, Opprydding av forurensning fra nedlagte gruver og Gjennomgang av gebyr og avgifter.

Strategiske delmål:

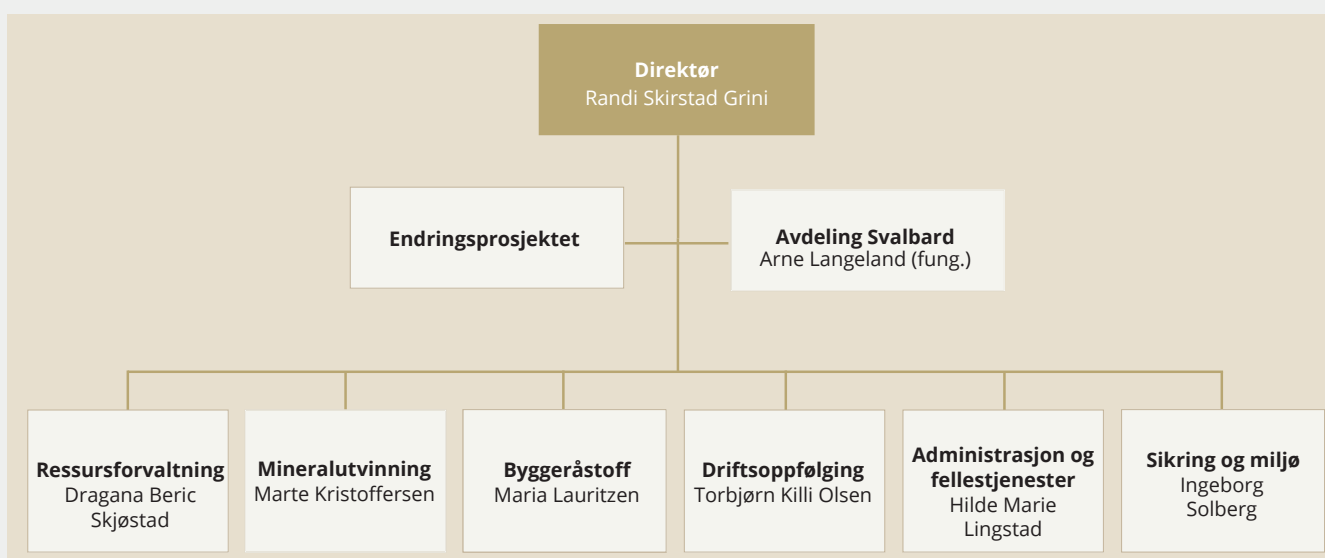
- 1 Styrket kunnskapsutvikling og formidling: DMF skal nå strategisk mål gjennom tverrfaglig og helhetlig forvaltning og formidling, basert på god kunnskap om mineralnæringen og om samfunnets fremtidige behov
- 2 Måltrettet samhandling: DMF skal nå strategisk mål gjennom måltrettet samhandling med andre myndigheter og koordinering av prosesser
- 3 Strategisk styring og ledelse: DMF skal nå strategisk mål gjennom endring fra operativ til strategisk styring og ledelse i en organisasjon tilpasset DMFs helhetlige ansvar
- 4 Riktig kompetanse: DMF skal nå strategisk mål gjennom måltrettet rekruttering, sørge for kontinuitet og styrket forvaltningskompetanse

Organisering og ledelse

Et sentralt tiltak i 2023 for å redusere risiko og styrke måloppnåelsen har vært arbeidet med omorganisering av DMF.

Basert på strategiarbeidet som ble gjort i 2022, er det gjennomført en omfattende og grundig prosess, godt forankret gjennom involvering med DMFs ledelse, tillitsvalgte og NFD. Det etableres et nytt avdelingsnivå, hvor dagens seksjoner og funksjoner innplasseres i sin helhet. Ny organisering trer i kraft i 2024, og består av avdeling for Mineralressurser og mineralvirksomhet, avdeling for Svalbard, tilsyn og etterdrift, og avdeling for Virksomhetsstyring.

I 2023 hadde DMF følgende organisering



DMF er underlagt Nærings- og fiskeridepartementet, og virksomheten er organisert i seks seksjoner, avdeling Svalbard og prosjektorganisasjonen Endringsprosjektet. DMFs hovedkontor ligger i Trondheim. Vi har også et avdelingskontor i Longyearbyen, ettersom DMF med Bergmesteren for Svalbard forvalter Bergverksordningen for Svalbard.

Resultatkjede



INNSATS-FAKTORER

Innsatsfaktorer

- 68 millioner kr i driftsbevilgning
- 34 millioner kr til miljø- og sikringstiltak
- 43 årsverk internt med tverrfaglig kompetanse
- 19 millioner til konsulenttjenester
- 12 millioner til andre fremmede tjenester



AKTIVITETER

Aktiviteter

- Saksbehandling og myndighetsutøvelse etter mineralloven, Bergverksordningen for Svalbard og sektorovergripende lovverk
- Forsvarlig sikring etter tidligere gruvevirksomhet
- Gjennomføring av miljøtiltak etter pålegg fra NFD
- Råd og veiledning overfor næringen til statlig og kommunal forvaltning av allmennheten
- Informasjonsvirksomhet nasjonalt og internasjonalt
- Utvikling av digitale verktøy for saksbehandling og kommunikasjon
- Analyse av næringen og samfunnets behov



PRODUKTER OG TJENESTER

Produkter og tjenester

- Vedtak og administrering av rettigheter etter mineralloven og Bergverksordningen for Svalbard
- Digital driftsrapportering og søknad om driftskonsesjon via «Min side» og andre tjenester
- Tilsyn/befaring med at aktiviteter foregår i samsvar med mineralloven og Bergverksordningen for Svalbard
- Høringsuttalelser/innsigelser og faglig bistand som sektormyndighet i plansaker etter plan- og bygningsloven og annet lovverk
- Utførelse av forsvarlig sikring etter tidligere mineralvirksomhet
- Gjennomføring av miljøtiltak og eiendomsforvaltning på nedlagte gruveområder på vegne av NFD
- Utvikling og formidling av fakta og kunnskap om mineralnæringen og samfunnets behov
- Faglig rådgiving ovenfor fagdepartement
- Bidrag til åpen og opplyst samfunnsdebatt



BRUKER-EFFEKTER

Brukereffekter

Næringen

- Like rammevilkår og forutsigbare betingelser
- Økonomisk lønnsomhet i virksomhetene
- Forsvarlig og bærekraftig mineralaktivitet
- Kompetansebygging og profesjonalisering
- Kortere saksbehandlingstid og mindre byråkrati
- Styrket omdømme

Annen statlig og kommunal forvaltning

- Økt kunnskap og mer fakta om mineralvirksomhet og løsninger på tvers av sektorer
- Innspill til endringer i regelverk
- Faglig bistand og forankring i statlig styring

Allmenheten

- Tilgang til informasjon og veiledning om mineralvirksomhet
- Bedre ressursutnyttelse og verdiskaping
- Mer tilgjengelig informasjon
- Sikrere ferdsel nær gamle gruveområder
- Ivaretagelse av nabo- og samfunnshensyn



SAMFUNNS-EFFEKTER

Samfunnseffekter

- Verdiskaping basert på en bærekraftig forvaltning, utvinning og bearbeiding av mineraler
- Legge til rette for trygge og bærekraftige forsyningskjeder av nødvendige råstoffer
- Tidligere mineralvirksomhet blir forsvarlig sikret
- Legge til rette for trygge og bærekraftige forsyningskjeder av nødvendige råstoffer
- Tidligere mineralvirksomhet blir forsvarlig sikret
- Ivaretagelse av mineralressurser i samfunnsplanlegging

Utvalgte volumtall

TABELL 1			
TYPE SAKER	PR. 31.12.2021	PR. 31.12.2022	PR. 31.12.2023
Nye saker i P360	5391	5004	5043
Inngående dokumenter	6485	5309	7365
Utgående dokumenter	4442	3805	3318
Driftsrapporter	1442	1485	1512
Reguleringsplaner	537	520	465
Kommuneplaner/delplaner	104	82	54
Innsynsbegjæringer	1823	1629	1595
Antall dokumenter innsynsbegjært	2557	1819	2004
Nye driftskonsesjonssaker	64	31	45
Vedtak om driftskonsesjon	90	47	47
Avslag/avvisning/avsluttet	25	16	5

Utvalgte nøkkeltall

Direktoratet for mineralforvaltning med bergmesteren for Svalbard fører regnskap i henhold til kontantprinsippet, slik det kommer frem i prinsippnoten til årsregnskapet. DMF mottar bevilgninger fra to departement. Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) bevilger på kapittel 0906, og Justisdepartementet (JD) bevilger på kapittel 0011 Svalbard.

På kapittel 0906, post 01 har DMF en budsjettbevilgning på kr. 65,7 millioner for 2023. DMF har også bevilgning for å gjennomføre sikringstiltak etter tidligere gruvedrift på statens mineraler, samt tiltak for å redusere miljøkonsekvenser på hjemfalte eiendommer. Det er bevilget kr. 9,7 millioner til dette, samt kr. 7,3 millioner som er øremerket tiltak på Løkken og kr. 16,5 millioner for Folldal. Alle tall er inklusive overføringer fra 2022. Bergmesteren for Svalbard disponerte kr 2,2 millioner, på kapittel 0011 post 01. Aktiviteten på Svalbard har blitt subsidiert med kr. 723 000 av DMF.

Totalt sett har Direktoratet benyttet 96,6 % av bevilgningen over kapittel 0906 og 100 % av bevilgningen over kapittel 0011 for 2023.

Tabell 2, 3 og 4 nedenfor viser nøkkeltall for kapittel 0906 og kapittel 0011 samlet i den første tabellen og så for kapittel 0906 og 0011 hver for seg.

Tabell 2: Utvalgte nøkkeltall for perioden 2016 til 2023

NØKKELTALL FRA ÅRSREGNSKAPET	TABELL 2							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Antall utførte årsverk	34,8	40,2	47,6	47,5	51	56,8	48,5	42,8
Tildeling post 01-291)	36 535	46 105	51 385	60 173	63 314	65 085	65 142	67 973
Driftsutgifter2)	35 938	45 953	50 363	58 987	62 136	63 206	63 678	65 715
Utnyttelsesgrad post 01-29	98,4 %	99,7 %	98 %	98 %	98 %	97%	98%	96,7%
Lønnsandel av driftsutgifter	60 %	66 %	71,2 %	62,4 %	63,2%	72%	63,9%	59,2%
Konsulentandel av driftsutgifter	20,1 %	15,7 %	12,6 %	14,4 %	12,9 %	13,4%	5,5%	13,5%

1. Samlet tildeling for kap 0906 og kap 0011, tall vises i hele tusen.

2. Driftsutgiftene er korrigert med refusjoner fra NAV og kostnadene til medfinansieringsprosjektet er tatt ut tilsvarende belastningen på fullmakten fra Difi i 2016.

3. Konsulentandelen er eksklusive utgiftene bokført på medfinansieringsordningen i årene 2016-2018 og 2020-2022.

DMFs samlede utgiftsbevilgning (kap 0906 og kap 0011, post 01) utgjorde kr 68 millioner. Refusjoner fra NAV utgjorde kr 2,3 millioner i 2023. Økningen i den samlede utgiftsbevilgningen fra 2022 utgjør 4,3 %. Driftsutgiftene for 2023 utgjorde kr. 65,7 millioner. Dette er en økning på 3,2 % sammenlignet med 2022.

DMFs lønn og sosiale utgifter utgjorde 59,2 % av driftsutgiftene, som er en reduksjon i forhold til 2022. En reduksjon i antall årsverk har ført til reduserte lønnskostnader. Lønnsutgiftene gikk ned med 4,4 % fra 2022 til 2023, mens andre driftskostnader økte med 16,7 % i samme periode.

Utgifter knyttet til andre driftsutgifter utgjorde 40,8 % av driftsutgiftene. Kjøp av konsulenttenester og fremmede tjenester utgjør de største postene. Det er innleie for å dekke vakante stillinger, kjøp av IT-driftstjenester og IT-utvikling som utgjør de største utgiftene.

Tabell 3: Utvalgte nøkkeltall for perioden 2016 til 2023, kap 0906

TABELL 3								
NØKKELTALL FRA ÅRSREGNSKAPET	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Antall utførte årsverk	32,8	38,2	45,6	45,5	48,9	54,8	46,5	40,8
Tildeling post 01-291)	34 890	44 305	49 541	58 273	61 376	62 833	62 936	65 733
Driftsutgifter1)	34 281	44 157	48 468	57 087	60 198	60 961	61 473	63 475
Utnyttelsesgrad kap. 0906 post 01-29	98,3 %	99,7 %	97,8 %	98 %	98 %	97 %	98 %	96,6 %
Lønnsandel av driftsutgifter	59 %	65,2 %	70,6 %	61,5 %	60,8 %	71,8 %	63,3 %	57,9 %
Konsulentandel av driftsutgifter2)	20,1 %	16,4 %	13 %	14,9 %	13,3 %	13,8 %	5,7 %	14,0 %

1. Tallene vises i hele tusen og driftsutgiftene er korrigert med refusjoner fra NAV og kostnadene til medfinansieringsprosjektet er tatt ut tilsvarende belastningen på Difi i 2016.
2. Konsulentandelen er eksklusive utgiftene bokført på medfinansieringsordningen i årene 2016-2018 og 2020-2022.

Nøkkeltallene for kapittel 0906 viser at bevilgningen på dette kapittelet utgjorde kr. 65,7 millioner i 2023, som er en økning på 4,4 % fra 2022. Driftsutgiftene utgjorde kr. 63,5 millioner, og er en økning på 3,3 % fra 2022. Lønn og sosiale kostnader utgjør 57,9 % av driftsutgiftene for 2023 og utgifter knyttet til kjøp av varer og tjenester utgjorde 42,1 %.

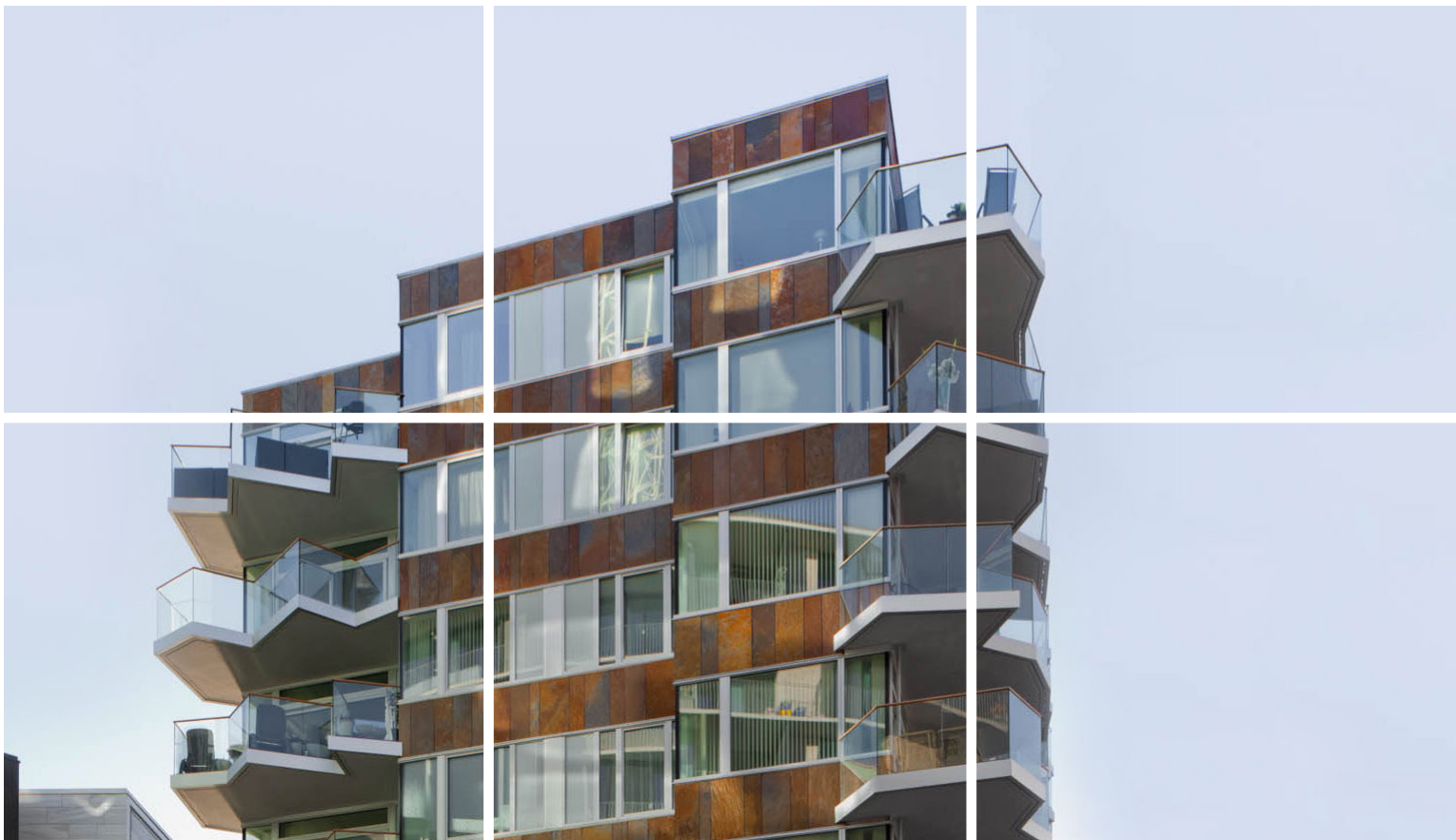
Tabell 4: Utvalgte nøkkeltall for perioden 2016 til 2023, kap. 0011

TABELL 4								
NØKKELTALL FRA ÅRSREGNSKAPET	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Antall utførte årsverk	2	2	2	2	2	2	2	2
Tildeling kap 0011. post 01-29	1 645	1 800	1 844	1 900	1 938	2 252	2 206	2 240
Driftsutgifter	1 659	1 796	1 894	1 900	1 938	2 246	2 205	2 240
Utnyttelsesgrad post 01-29	100,9 %	99,8 %	102,7 %	100,0 %	100,0 %	99,7 %	100 %	100 %
Lønnsandel av driftsutgifter	84,2 %	83,5 %	86,1 %	89,5 %	87,4 %	76,8 %	82,8 %	96,6 %
Konsulentandel av driftsutgifter	0 %	0,1 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %

Nøkkeltallene for kapittel 0011 viser at bevilgningen på dette kapittelet utgjorde kr. 2,2 millioner i 2023, som er en økning på 1,5 % fra 2022. Hele driftsbudsjettet er benyttet for dette kapittelet, i tillegg til at DMF har subsidiert driften på dette kapittelet med kr. 723 244 fra bevilgningen på kapittel 0906. Lønn og sosiale kostnader utgjør 96,6 % av driftsutgiftene for 2023 og utgifter knyttet til kjøp av varer og tjenester utgjorde 3,4 %.

Kapittel 3

Årets aktiviteter og resultater



Samlet vurdering av måloppnåelse

DMF har et bredt og sammensatt ansvarsområde som fagetat og sektormyndighet for mineralressurser og mineralvirksomhet. DMFs mål i tildelingsbrevet er langsiktige og flerårige. Ved inngangen til 2023 ble dette tydeliggjort i en revidering av mål og indikatorer. Nye mål og indikatorer har gjort det lettere både å styre mot samfunnsoppdraget, samt å måle og rapportere på arbeidet. DMF vurderer måloppnåelsen opp mot virksomhetens planlagte årlige aktivitet innenfor de langsiktige målene i tildelingsbrevet. Vi vurderer at vi har hatt et høyt aktivitetsnivå med god kvalitet for å oppfylle de langsiktige målene innenfor våre tilgjengelige ressurser. Dermed vurderer vi at vi har en samlet sett god måloppnåelse i 2023.

Etter mange år med radikal utvikling har 2023 vært det første året hvor arbeidet med å definere DMFs rolle som et fullverdig direktorat har vært fullført og synliggjort, og DMFs leveranser er utført i en mer normalisert driftsfase.

Vi har gjennom mange år prioritert tolking og implementering av mineralloven, og å utvikle god rolleforståelse og forvaltningskompetanse i hele organisasjonen. Vi utfører nå lovforvaltningen med solid kompetanse, og dermed stabil og effektiv drift. Mineralnæringen er nå rammet inn av mineralloven av 2010, og i 2023 er vi på et forventet normalt driftsnivå når det gjelder behandling av søknad om driftskonsesjoner. Omdømmeundersøkelsen vi gjennomførte i 2023 viser at vi har godt omdømme, og tillit i mineralnæring og forvaltning.

Vi har gjennom mange år kvalitetssikret de historiske dataene vi besitter, og gjennomført et omfattende arbeid med digitalisering. I 2023 har de store digitaliseringsprosjektene munnet ut i moderne dataforvaltning. Dette bidrar til sikrere og mer effektiv drift og bedre tilgjengelighet for vårt tjenestetilbud. Vi vil fortsette å høste effekter av dette arbeidet i 2024.

Vi har også kommet godt i gang med arbeidet med miljøtiltak på nedlagte gruveområder for å lukke pålegg på vegne av NFD. Vi har kommet godt i gang med helhetlig tiltaksplan for Folldal, og har en god dialog med Folldal kommune og relevante myndigheter.

Til tross for at vi ikke har greid å opprettholde bemanningen og rekruttere i et stramt arbeidsmarked, slik at vi i 2023 har hatt en ekstraordinær lav bemanning, har vi greid å opprettholde høy tjenesteproduksjon og aktivitet innenfor samfunnsoppdraget. En suksessfaktor for dette er at vi har klart å bevare medarbeidere med kjernekompetanse som viktige kontinuitetsbærere.

Den ekstraordinært lave bemanningen gjør imidlertid organisasjonen sårbar. Et viktig tiltak for å motvirke dette er omorganiseringsarbeidet som ble gjennomført i 2023, og som implementeres i 2024.

Samlet vurdering av måloppnåelse

MÅL	KONKLUSJON
Mål 1 DMF skal til enhver tid sørge for en mest mulig bærekraftig forvaltning av Norges mineralressurser basert på helhetlige samfunnsøkonomiske vurderinger.	I 2023 har vi for alvor vært i stand til å utvikle oss fra å arbeide med enkeltsaker til å drive naturressursforvaltning på systemnivå. Dette har vi gjort gjennom å utvikle ny informasjon, formidle våre erfaringer og tilby dette til planmyndigheter, slik at de er blitt bedre satt i stand til å ivareta mineralressurser i et helhetlig samfunnsperspektiv. Vi erfarer at aktiviteter vi har gjennomført i 2023 er verdsatt, og gir god samfunnsnytte og styrker måloppnåelsen. Innenfor de tildelte ressursene DMF har vurderer vi måloppnåelsen som god.
Mål 2 DMFs virksomhet skal føre til en lønnsom og bærekraftig utvinning og bearbeiding av mineraler.	Vi har opprettholdt effektiv behandling av tildeling av rettigheter og konsesjoner, et sentralt virkemiddel for å utvikle en bærekraftig mineralnæring. Vi har også økt vår veilednings- og informasjonsvirksomhet. Årets tilsyns- og kontrollaktivitet er utvidet med flere kontrollpunkter, og har samlet sett ført til at vi har bedre kontroll over næringen. Vi har imidlertid ikke vært i stand til å følge opp virksomheter etter konkurs. Likevel har vi opprettholdt et høyt aktivitetsnivå innenfor våre tilgjengelige ressurser, og i stor grad gjennomført prioriterte handlinger. Samlet sett vurderes derfor måloppnåelsen som tilfredsstillende.
Mål 3 DMFs virksomhet skal føre til en forsvarlig sikring av tidligere mineralvirksomhet og så langt som mulig redusere miljøkonsekvenser på hjemfalte gruveeiendommer underlagt NFD innenfor gjeldende budsjettammer.	Vi har kommet godt i gang med helhetlig tiltaksplan for Folldal, og arbeidet med revidert tiltaksplan for Løkken, og har fulgt opp etterlevelserevisjon. DMF arbeider systematisk med å få oversikt over sikringsporteføljen og har gjennomført sikringstiltak i henhold til handlingsplan basert på risikovurderinger. Det langsiktige målet er ikke oppnådd. Vi har hatt et mindreforbruk til tross for et svært høyt aktivitetsnivå sett i forhold til våre tilgjengelige fagressurser. Vi vurderer likevel måloppnåelsen samlet sett som tilfredsstillende.
Mål 4 DMF skal sørge for at Svalbards geologiske ressurser i størst mulig grad forvaltes og utnyttes helhetlig i tråd med svalbardpolitiske mål og Bergverksordningen.	Måloppnåelsen for 2023 vurderes som god. DMFs tverrfaglige Svalbard-team har hatt periodisk tilstedeværelse, og gjennomført stedlige befaringer/tilsyn på Svalbard. Lovforvaltningen etter Bergverksordningen er utført med stabilitet, og DMF har gitt faglige råd for ivaretagelse av geologiske ressurser i planprosesser.
Mål 5 DMF skal til enhver tid, og innenfor tilgjengelige rammer, ha et best mulig kunnskapsgrunnlag om mineralnæringen.	Vi har jobbet målrettet og systematisk mot mål 5 i 2023, og vurderer måloppnåelsen som god. Vi har inkorporert flere relevante faggrupper, og frembringer og tilgjengeliggjør et kunnskapsgrunnlag basert både på ulike eksterne kilder samt data fra egen forvaltning. Dette er nyttig for god ressursforvaltning, samt etablering og drift av bærekraftig mineralvirksomhet i Norge.

Mål 1

DMF skal til enhver tid sørge for en mest mulig bærekraftig forvaltning av Norges mineralressurser basert på helhetlige samfunnsøkonomiske vurderinger.

Målet anses å være oppnådd når DMF så godt som mulig bidrar til at norske mineralressurser forvaltes i et helhetlig samfunnsperspektiv og inkluderes i relevante planprosesser.

Bærekraft er nedfelt i DMFs samfunnsoppdrag og styrende dokumenter, og utføres gjennom saksbehandling, veiledning og rådgiving.

Et viktig prinsipp for effektivt bærekraftsarbeid i DMF er utviklingen fra å se hver konsesjonssøknad/sak for seg, til å arbeide med ressursforvaltning på systemnivå. På den måten kan vi arbeide med effektiv ressursutnyttelse, ved for eksempel å se overskuddsmasser fra både mineralvirksomhet og bygg og anlegg, som en ressurs i sammenheng med utvinning av byggeråstoff.

Figur 1

Bærekraftig mineralforvaltning



Utvikling av mer bærekraftig mineralforvaltning representerer selve kjernen i bærekraftsdefinisjonen; trippelperspektivet. Det er nødvendig at både økonomiperspektivet, miljøperspektivet og sosiale forhold ivaretas. DMF arbeidet med å konkretisere hva dette innebærer for mineralforvaltningen per 2023:

Økonomi: verdiskaping, tillatelsesprosesser, høy risikoprofil og retten til mineraler

Klima og miljø: ressursutnyttelse, sirkularitet, naturinngrep, driftsmetoder og utslippsreduksjon (deponi, kjemikalier, CO₂), avslutning, sikring og istandsetting

Sosiale forhold: forsyningssikkerhet, lokale arbeidsplasser og kompetanse, geografi (arealbrukskonflikter, urfolk, sårbar natur og samdrift), avslutning og etterdrift (samdrift med annen industri eller annen planlagt etterbruk eller naturrestaurering).

Antall mottatte saker i offentlig planbehandling, og antall avgitte uttalelser med merknader og resultater av disse

DMFs rolle som sektormyndighet og fagetat for mineralressurser og mineralvirksomhet er forankret i DMFs hovedinstruks punkt 2.2. Våre oppgaver etter plan og bygningsloven sorterer både inn under vår faglige rolle, hvor vi gir veiledning og faglige råd overfor planmyndighetene, og under den iverksettende rollen hvor vi er sektormyndighet med lovforankrede rettigheter og plikter, herunder innsigelseskompetanse. Utøvelsen av rollen som sektormyndighet/berørt myndighet etter plan og bygningsloven gjennomføres gjennom høringsuttalelser, deltakelse i planforum, fremme av innsigelser og annen dialog med planmyndighetene. Alt med grunnlag i DMFs faglige vurderinger. Oppgavene er sentrale i DMFs arbeid for å oppnå målet om at norske mineralressurser forvaltes i et helhetlig samfunnsperspektiv og inkluderes i relevante planprosesser.

TABELL 5

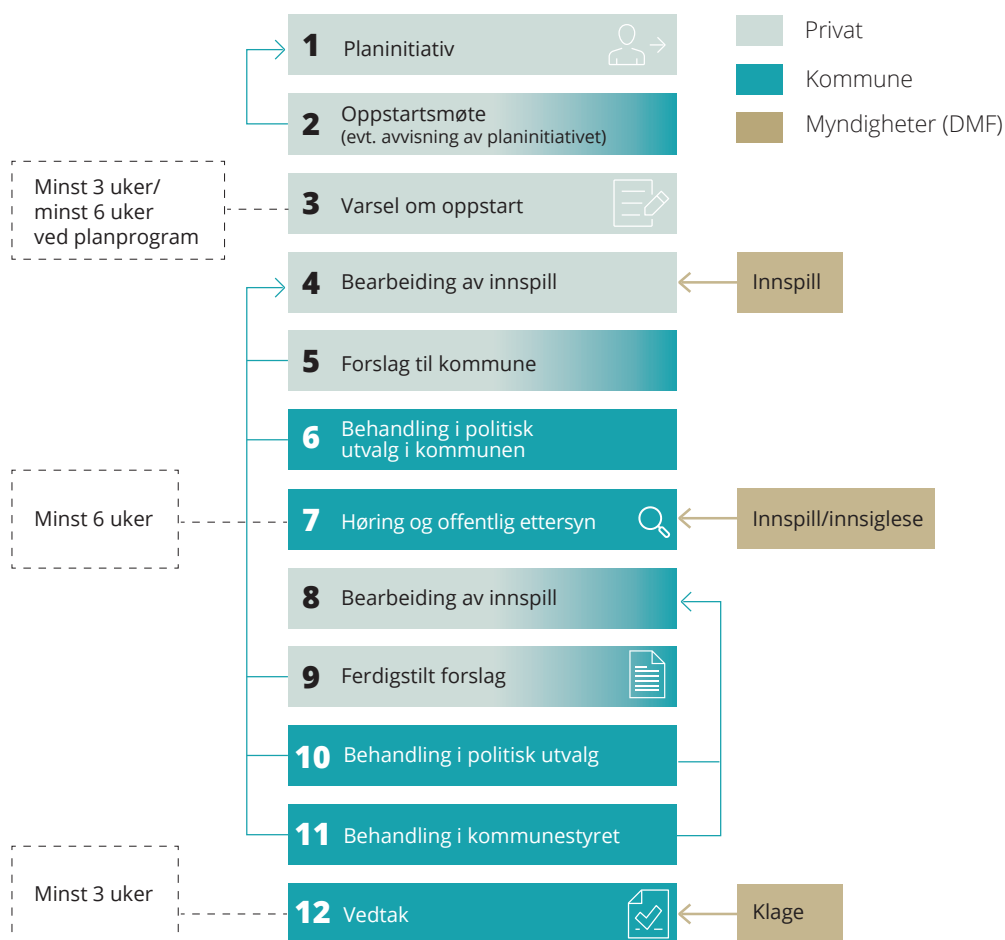
	2020	2021	2022	2023
Antall mottatte nye saker i offentlig planbehandling (kommuneplaner og reguleringsplaner)	656	641	602	519

Planprosess

En planprosess består av ulike formelle steg, og kan strekke seg over lang tid. Gjennom utviklingen av saken og frem til endelig vedtak kan påvirkningen på de ulike interesseområdene endres. For tilstrekkelig ivaretagelse av rollen som berørt myndighet, er det derfor viktig at vi i de sakene som berører vårt fagområde følger planløpet fra start til slutt.

Figur 2 viser nærmere beskrivelse av en typisk planprosess:

Figur 2



Den trinnvise prosessen innebærer derfor at en og samme sak kan kreve behandling i flere omganger, etter hvert som planprosessen utvikler seg.

Tabell 6 viser totalt antall behandlinger i offentlig planbehandling som DMF har gjort de senere årene, og inneholder ikke dispensasjoner etter plan- og bygningsloven, Naturmangfoldloven, energisaker og andre lovverk. Tallene inkluderer vedtaksbrev vi mottar fra kommunene.

TABELL 6				
	2020	2021	2022	2023
Antall inngående dokumenter som krever behandling	1257	1244	1274	1221

Antall avgitte uttalelser med merknad fra DMF i planbehandling

TABELL 7				
	2020	2021	2022	2023
Innsigelse	0	2	6 ¹	5
Varsel om innsigelse	1	3	6	2
Faglig råd	14	25	37	31
Uttalelser med merknad ²	483	443	454	319
Uttalelser uten merknad ³	510	584	372	22
Sum uttalelser	1008	1057	876	379
Inkomne dokumenter til behandling, uten uttalelse fra DMF	249	187	398	842

¹ Etter henting av data til rapporteringen for 2022 ble det registrert en innsigelsessak, som vi mottok i slutten av desember.

Derfor er det registrert 6 innsigelsessaker i 2022, mot 5 som det ble rapportert i fjor.

² Inkluderer § 3-vurderinger etter mineralloven, generelle anbefalinger (uttalelser til oppstart av kommuneplaner og oppstart av reguleringsplaner for masseuttak), merknader og innsigelse/faglige råd/merknader helt/delvis/ikke imøtekommet

³ Uttalelser DMF har sendt uten merknad, kun en orientering om at vi ikke har merknader.

Tabell 7 viser at vi har gitt noe færre uttalelser med merknad i 2023 enn i tidligere år. Dette skyldes at vi gjennom prioritering av ressurser har hevet terskelen noe for å gi merknad for eksempel for små grusressurser.

I 2023 har vi prioritert å ikke gi uttalelser dersom vi ikke har merknad, i motsetning til tidligere år, hvor vi har prioritert å gi uttalelser også til slike saker for å tydeliggjøre rolle og ansvar som sektormyndighet overfor kommunene. Endring i prioritering kommer til uttrykk i reduksjonen av uttalelser uten merknad i tabell 8.

Mange av plansakene DMF mottar kan ende med ikke å berøre mineralforekomster som av NGU er klassifisert som regionalt eller nasjonalt viktige. DMF skal gjøre selvstendige vurderinger i den enkelte sak for å klassifisere mineralforekomster etter plan- og bygningslovens definisjon av spørsmål av regional eller nasjonal betydning. Dette avgjør om vi skal gi faglige råd eller innsigelse, eller om vi ikke skal avgi merknad. Per i dag gjøres dette med utgangspunkt i NGUs ressursdatabaser.

DMFs arbeid med dette er ressurskrevende, særlig i mangel på tilstrekkelig verktøy og kunnskapsgrunnlag for prioritering. Mineralkompasset ventes å være et slikt verktøy for en raskere og tydelig prioritering.

Resultater av tidligere uttalelser med merknad

Under følger en oversikt av hvordan våre tidligere faglige råd eller merknader er fulgt opp i den videre saksgangen hos kommunene. Tabellen viser oversikt over resultater vi har mottatt på våre uttalelser i 2020-2023. Den store endringen fra årene frem til og med 2022 og til 2023 skyldes i hovedsak endring i interne registreringsrutiner, som fra og med 2023 gir et bedre grunnlag for å måle effekt av DMFs involvering i planprosesser enn tidligere. Resultater av våre innsigelser er omtalt særskilt i eget avsnitt og tabell 8.

TABELL 8				
	2020	2021	2022	2023
Faglige råd imøtekommet	9	7	5	10
Faglige råd delvis imøtekommet	8	4	2	3
Faglige råd ikke imøtekommet	3	-	2	11
Merknader imøtekommet	1	1	4	60
Merknader delvis imøtekommet	-	1	4	38
Merknader ikke imøtekommet	-	-	-	33

Innsigelser

Innsigelser er et verktøy som gir regionale og statlige myndigheter muligheten til å protestere mot kommunens forslag til vedtak i saker etter plan- og bygningsloven. Innsigelser brukes i saker som er vurdert til å være i strid med spørsmål av nasjonal eller vesentlig regional betydning. Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) behandler innsigelser der man ikke er blitt enige i planprosessen eller etter mekling hos statsforvalteren. De fleste sakene løses uten at de må sendes til KDD⁴. For å bidra til å unngå innsigelser, prioriter DMF deltakelse i relevante planforum høyt.

I tabell 9 følger en oversikt over pågående innsigelsessaker. Typisk grunnlag for DMFs innsigelser er manglende konsekvensutredning knyttet til sakens påvirkning på kjente mineralforekomster som vurderes å være spørsmål av nasjonal eller vesentlig regional betydning.

⁴ Avgjørelser i innsigelsessaker: https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-og-eiendom/plan_bygningsloven/planlegging/innsigelsessaker/id2008038/

TABELL 9		
2017	KOMMENTAR	STATUS
Bømoe i Voss kommune	Innsigelse mot nedbygging av en vesentlig regional viktig mineralforekomst med manglende konsekvensutredning.	Innsigelsen ble imøtekommet i 2023.
2022	KOMMENTAR	STATUS
E16 Kongsvinger – Romerike	Interkommunal kommunedelplan for båndlegging til vegkorridor, med ti alternativer til vegkorridorer. DMF har innsigelse til tre korridorer på grunn av manglende konsekvensutredning av berørte masseuttak med driftskonsesjon.	Følges opp.
Tjaldal næringsområde i Åseral kommune	Innsigelse til arealformål og bestemmelser som gir kommunen myndighet for masseuttak og driftsplan.	Innsigelsene ble imøtekommet i 2023.
Kommuneplanens arealdel Asker	Innsigelse til forslag om å avsette areal med uttak i drift til annen type bebyggelse og anlegg som åpner for deponi på nasjonalt viktige forekomster.	Innsigelsene ble imøtekommet i 2023.
Kommuneplanens arealdel Skien	Innsigelser til manglende konsekvensutredning av nasjonalt viktige mineralforekomster.	Kommunen har delvis imøtekommet våre innsigelser. Planen er vedtatt med utsatt rettsvirkning for områdene med resterende innsigelser.
Kommuneplanens arealdel Suldal	Innsigelse til forslag om å endre arealformål fra råstoffutvinning til kombinerte formål bygg og anlegg, sammen med bestemmelser som åpner for etablering av industrianlegg på forekomst av internasjonal betydning.	Innsigelsene ble imøtekommet i 2023.
2023	KOMMENTAR	STATUS
Kommuneplanens arealdel Drammen	Innsigelse til forslag om næringsformål på pukkforekomst av nasjonal betydning med et masseuttak i drift, og mangelfull konsekvensutredning av endringen.	Følges opp.
Raudbergvika landbasert oppdrettsanlegg i Fjord kommune	Innsigelse til mangelfull konsekvensutredning av berørte mineralforekomster, der det er uklarheter rundt planer for utnyttelsen av ressursen. Opplysninger som er lagt til grunn gjør at DMF ikke kan se bort ifra at det er reelle drivverdige mineraler av olivin i bergmassen som skal tas ut. DMFs oppfatning er at mineralressursen ikke håndteres riktig, og at det ikke foreligger nok kunnskap eller konkrete planer for uttak som grunnlag til planbestemmelse om bærekraftig bruk av mineralske masser.	DMF har dialog med Fjord kommune og konsulent om å løse innsigelsene. Usikkerhet om DMF må videre inn i mekling eller om vi kan akseptere nåværende mangel av kunnskapsgrunnlag/geologisk utredning, også med tanke på at andre statlige hensyn kan sette en brems for prosjektet som helhet.
Kommuneplanens arealdel Birkenes	Innsigelse mot endring av arealformål med manglende konsekvensutredning for mineralforekomster av nasjonal betydning og tilgrensende konsesjonsområde.	DMF og kommunen har dialog om å løse innsigelsene.
Kommuneplanens arealdel Nittedal	Innsigelse mot forslag til deponi på nasjonalt viktig pukkforekomst, uten at konsekvensen for mineralressurser er tilstrekkelig utredet eller bestemmelser som ivaretar ressursene.	Kommunen har etter behandling av saken vedtatt å ta innsigelsen følge.
Kommuneplanens arealdel Ringerike	Innsigelse mot forslag til tjenesteytings- og næringsformål på ikke vurderte og nasjonalt viktige nikkelforekomster, som er klassifisert som strategisk og kritisk viktige råvarer, og nasjonalt viktig grusforekomst. DMF vurderer at konsekvensen for mineralressurser ikke er tilstrekkelig utredet og at det er ikke bestemmelser som ivaretar ressursene.	Følges opp.

Fordeling av saker utenom plandelen av plan og bygningsloven

I tillegg til planbehandlinger etter plan- og bygningsloven mottar vi også saker etter andre lovverk som tillater arealbruk hvor det er viktig å sikre en helhetlig forvaltning av mineralressurser. Dette omhandler dispensasjonssaker etter plan- og bygningsloven, energi- og vassdragslovgivningen og vernesaker er særlig gjeldende. Fordelingen av saker per lovområde er fordelt slik:

TABELL 10

LOWERK	ANTALL SAKER
Dispensasjoner etter plan og bygningsloven	28
Naturverneplaner	322
NVE-saker	50
Saker etter andre lowerk	27

Redegjørelse for DMFs arbeid med informasjon, veiledning, og utvikling av verktøy for at andre myndigheter ivaretar mineralressurser i offentlig planlegging

De siste årene har vi økt vår informasjons- og veiledningsaktivitet for å gjøre ulike planmyndigheter bevisst DMFs rolle i planarbeid. En effekt av dette er at vi mottar flere relevante, og færre irrelevante, saker. Dette indikerer at planmyndighetene i økt grad inkluderer norske mineralressurser i relevante planprosesser, og at de dermed kan forvaltes i et helhetlig samfunnsperspektiv.

I tillegg til antallet saker som indikerer dette (se indikator 1), kan vi også utlede det fra utviklingen i antallet invitasjoner til planforum og andre nasjonale og regionale forum og møter med kommuner vi mottar:

TABELL 11

	2021	2022	2023
Antall invitasjoner	127	133	156

Kommunikasjon og veiledning

Kommunikasjon via høringsuttalelser er en viktig mekanisme for oss for å ivareta vårt ansvar som sektormyndighet for mineralressurser og mineralvirksomhet. I 2023 har vi prioritert å styrke vår kommunikasjon og veiledning, gjennom tiltak som blant annet omfatter oppdatering av våre standardbrev og veiledere.

I 2023 ble det gjennomført et webinar hvor samtlige kommuner var invitert. Vi har brukt nettseminaret til å kommunisere forventninger, viktig informasjon, oppdateringer, og for å gi opplæring om regelverk og effektiv håndtering av mineralressurser til kommuner. Det var 120 deltakere på webinar og vi har evaluert effekten via en spørreundersøkelse. Spørreundersøkelsen viser at 100 % av respondentene opplevde at informasjonen som ble presentert på nettseminaret var nyttig for eget arbeid med plansaker. Tilbakemeldingene har også bekreftet vår opplevelse av at det er et stort behov for kunnskap og veiledning om hvordan mineralressurser kan ivaretas i planarbeidet.

Planforum og andre offentlige fora

DMF erfarer at utredningsgrunnlaget om mineralressursene i utgangspunktet ofte er mangelfullt som grunnlag for vektning av ulike samfunnshensyn. DMF prioriterer derfor deltakelse i planforum, samt å holde innlegg i andre relevante offentlige fora, for å bidra til at mineralressurser utredes og at denne kunnskapen vektlegges i planprosesser. Vår deltakelse i planforum er med på å bidra til at kunnskapsgrunnlag og konsekvensutredninger er bedre i tidlige faser av planprosesser. En effekt av denne forebyggende virksomheten er at det blir færre innsigelser fra DMF senere i prosessen.

Verktøy på dirmin.no

DMF har utviklet ulike verktøy som skal bidra til at mineralressurser i ivaretas i offentlig planlegging, eksempelvis levetidsanalyse og ressursregnskap, publisert på dirmin.no

Utvikling og produksjon av ressursregnskap for byggeråstoff og øvrige mineraler på regionalt og nasjonalt nivå

En del av DMFs samfunnsoppdrag er å belyse ressurs situasjonen for mineraler i Norge. Et godt kunnskapsgrunnlag gjør at nasjonale, regionale og lokale myndigheter kan planlegge for morgendagens behov ut fra dagens mineralressurser.

I DMFs ressursregnskap publiserer vi tall som synliggjør hvordan vi som nasjon brukte mineralressursene innen kategorien DMFs ressursregnskap for Byggeråstoff siste tre år. Data er basert på driftsrapportene byggeråstoff-uttak leverer til oss. Regnskapet viser oversikter fra uttak som er omfattet av mineralloven, kommunalt og fylkesvis. For bedre innsikt i morgendagens ressurs situasjon kan ressursregnskapet kombineres med [levetidsanalysen](#) DMF har utviklet - en oversikt over forventet levetid og dermed tilgang på byggeråstoff for de enkelte kommuner.

I 2023 har DMF arbeidet med vedlikehold og oppdatering av Ressursregnskap for byggeråstoff, som oppdateres årlig basert på innrapporterte produksjonstall fra driftsrapporteringen. For andre mineraler har vi satt i gang et analysearbeid for å avdekke tilgangen til mineralforekomster i Norge. Det vil si "hvilke mineralforekomster er tilgjengelig for utvikling". På den måten vil kommuner, andre myndigheter og også næringsaktører kunne vurdere tilgangen av ulike mineralressurser i årene som kommer.

Utvikling av «mineralkompass» for å legge til rette for nye mineralprosjekter

DMF har gjennom flere år arbeidet med å utvikle en tilgjengelighetsanalyse for å redusere konfliktnivået i mineralsaker, samt å gjøre det lettere for kommuner å legge til rette for nye mineralprosjekter. Denne analysen fikk i regjeringens mineralstrategi navnet Mineralkompasset. Sentralt i dette arbeidet er DMFs kontinuerlige arbeid med kvalitetssikring av egne data og utviklingen av en dataplattform som inkluderer og tilgjengliggjør disse dataene fra egen forvaltningsvirksomhet. Sammen med innsikten vi får fra analysearbeidet som avdekker tilgangen til mineralforekomster i Norge, data fra andre etater og offentlige kilder, i samråd med DMFs forvaltningserfaring, vil dette utgjøre Mineralkompasset.

DMF har brukt 2023 på konseptutvikling av prosjektet Mineralkompasset. Vi har gjennomført en første behovsanalyse for Mineralkompasset. Det ble kjøpt inn ekstern bistand for å lede et internt ekspertutvalg gjennom to workshops for å sikre at utviklingen har god faglig forankring. Det ble også kjøpt inn konseptskisser for lettere å kunne vurdere retningen for den videre utviklingen. Det videre arbeidet vil inkludere en innspillsrunde med eksterne interessenter. Mineralkompasset skal lanseres i løpet av 2024.

Redegjørelse for tverrsektorielt samarbeid og dialog med andre myndigheter

Utviklingen av Fensfeltet i Nome kommune har potensiale for fremtidig utvinning av sjeldne jordarter. DMF kommer i befatning med denne utviklingen på ulike måter, både når det gjelder myndighetsrollen og den faglige rollen. Slik status har vært i 2023 har dette i hovedsak vært knyttet til behandling av søknader til bergrettigheter og dialog med Nome kommune i forbindelse med forberedelse til planarbeidet. Når planprogram foreligger, er DMF forberedt på å ta aktive initiativ til samhandling med aktuelle fagmyndigheter. Det vises her til punkt 4 om oppdrag knyttet til mineralsatsing.

For gjennomføring av energitiltak gjøres arealavklaringen etter energi- og vannressursregelverket, hvor DMF uttaler seg som høringspart og sektormyndighet for ivaretagelse av berørte mineralressurser. Når det skal gjennomføres mineraluttak som del av energitiltaket, for eksempel som forsyningsuttak, er det relevant å vurdere minerallovens anvendelse for uttaket, herunder om det kreves konsesjon. I 2018 startet en dialog mellom NVE og DMF angående minerallovens anvendelse på mineraluttak innenfor områder hvor NVE har tildelt konsesjon etter deres regelverk. Det er avholdt flere samarbeidsmøter, det siste i 2022. I 2023 har DMF mottatt 4 søknader om driftskonsesjon for uttak under mineralloven for slike områder. Vi har ikke gjennomført samarbeidsmøte med NVE i 2023 angående dette, men vi veileder tiltakshaverne i saksbehandlingsprosessen tett, for å legge til rette for god og smidig saksgang.

DMF har i 2023 hatt jevnlig kontakt med Miljødirektoratet om de mineralprosjektene som er på gang, og der det trengs både driftskonsesjon og tillatelse til forurensende virksomhet. Det ble i 2023 gjennomført et felles møte med en tiltakshaver.

Deltakelse i direktoratsgrupper og annet tverrsektorielt samarbeid gir mulighet for DMF til å gi faglige bidrag til at målet om at norske mineralressurser skal forvaltes i et helhetlig samfunnsperspektiv. DMF har i 2023 deltakelse i følgende tverrsektorielle samarbeidsfora:

- Direktoratsgruppe for samarbeid om konsekvensutredninger; opprettet høst 2023 med deltakelse i oppstartsmøte
- Direktoratsgruppe for truet natur; pågående, med årlig innrapportering
- Direktoratsgruppe for vannforvaltning; ikke prioritert deltakelse i 2023, men regionale vannforvaltningsmøter gjennomføres på saksbehandlernivå, med deltakelse etter konkret vurdering.
- Tverrsektoriell samarbeidsgruppe for økologisk tilstand i skog; pågående og har i 2023 resultert i rapport M-2597/2023 "Kunnskapsgrunnlag om økologisk tilstand i norsk skog og utredning av tiltak".

Vurdering av DMFs bidrag til bærekraftige løsninger i næringen og hos andre samfunnsaktører

Natursand vs maskinsand

DMF gjennomførte i 2023 prosjektet "Natursand vs maskinsand". Gjennomføringen av prosjektet har ført til ny innsikt i DMF om bedre ressursutnyttelse og mer bærekraftige løsninger. Prosjektet har synliggjort at mer veiledning til kommuner om geologiens betydning i vurderingen av arealbruk, kan styrke kommunenes beslutningsgrunnlag på en måte som legger til rette for bedre mineralressursutnyttelse.

Vi har også sett at det drives et betydelig arbeid i industrien for å utnytte finstoff fra uttak av fast fjell som en ressurs. Spesielt i større bedrifter. Flaskehalser vi har fått innspill om, er i hovedsak at naturlige løsmasser fremdeles er lett tilgjengelige og økonomisk gunstig å benytte fremfor bruk av finstoff fra uttak av fast fjell. Det er også krevende å utvikle løsninger for bruk av finstoff som alternativ til bruk av naturlige løsmasser.

Innsikten har ført til arbeid med veiledere for både kommuner og næring. DMFs skriftlige innspill ved høring av reguleringsplaner er justert og iverksatt, og går ut på at vi veileder i større grad enn tidligere om muligheten for å bruke finstoff som maskinsand ved uttak av fast fjell. Det er også foreslått justering av DMFs driftsplanveileder med strengere krav til oversikt over materialstrømmer i prosjekter og veiledning om knusemetoder for bedre bruk av hele ressursen.

Bedre konsesjonsbehandling

Prosjektet "Bedre konsesjonsbehandling" er videreført i 2023. Endrede rutinger har ført til at DMF får bedre faktagrunnlag for konsesjonsbehandlingen, og bedre samordning innledningsvis i en søknadsbehandling. DMF erfarer imidlertid at søknadsinnspillene har blitt mer omstendelige, og til dels uklare, fra enkelte myndigheter. Planen er å evaluere og justere dette i 2024.

Deltakelse i fora og øvrig kontakt

DMF har deltatt i en rekke nasjonale og internasjonale fora for både å lære og å spre informasjon om bærekraftig mineralforvaltning på et helhetlig systemnivå. Det viktigste nasjonale forum i 2023 har vært Bærum ressursbank, hvor DMF har hatt jevnlig deltakelse. DMF har også deltatt i oppstartsmøte hos øvrige regionale ressursbanker som startet opp i 2023: Vestfold og Telemark, Trøndelag og Rogaland ressursbank.

DMF har i 2023 også deltatt på EUs Raw Materials Week, og i FNs Resource Management Week og Sustainable Energy Week i regi av United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). Mål for slik deltakelse var å få bedre kunnskap om den varslede forordningen CRMA, og om FNs klassifiseringssystem United Nations Framework Classification (UNFC) som vil være et grunnlag for prioritering av strategiske prosjekter jamfør CRMA-forslaget. Deltakelsen i ulike fora har blant annet gitt oss nyttig informasjon om overskuddsmasse, sirkulærøkonomi og drift.

Det er også relevant i denne sammenheng å vise til at DMF årlig deltar med stand sammen med NGU på PDAC. I 2023 har vi også fått utarbeidet en oversikt canadisk gruveindustri, med fokus på driftsmetode og håndtering av avgangsmasser. Canada er valgt fordi gruveindustrien her er omfattende, og at store deler av næringen har brukt Towards Sustainable Mining (TSM) i flere år. Oversikten er et godt utgangspunkt for videre kompetanseheving innen bærekraftig drift.

Mål 2

DMFs virksomhet skal føre til en lønnsom og bærekraftig utvinning og bearbeiding av mineraler.

Målet anses å være oppnådd når DMFs virksomhet knyttet til leting- og undersøkelsesaktivitet fører til at flere prosjekter utvikles fra funn til produksjon, og at mineralvirksomhet utføres i henhold til minerallovens krav.

Oversikt over informasjons- og veiledningsaktivitet overfor mineralnæringen

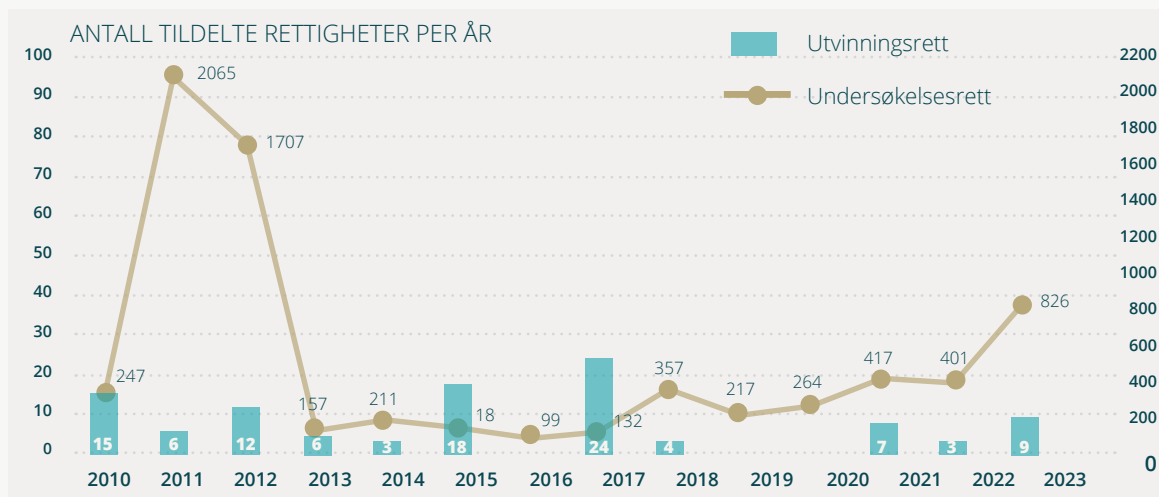
På lete- og undersøkelsesstadiet har vi gitt veiledning på alle forespørsler fra både potensielle rettighetshavere og rettighetshavere, men vi har ikke kunnet prioritere proaktiv kontakt med rettighetshavere, kommuner og andre aktører.

Som en del av utarbeidelsen av ny dirmin.no ble det utviklet ny veiledning som bidrar til økt forståelse av søknadsprosesser og -krav hos næringen. Vi forventer at dette både gjør at næringen trenger å bruke mindre tid og andre ressurser på søknader, og at vi får bedre kvalitet på søknadene inn til DMF. Med tanke på at det går svært mye av tiden som går med på søknadsbehandling tradisjonelt har skyldtes mangelfulle søknader, venter vi at dette vil ha god effekt på realisering av mineralprosjekter. Godt dokumenterte søknader og effektiv saksbehandling gir høyere verdiskaping i mineralnæringen basert på forsvarlig og bærekraftig utvinning.

DMF mottok i 2023 jevnlig telefonhenvendelser fra søkere til driftskonsesjon om konsesjonsprosessen som er blitt veiledet av DMFs saksbehandlere.

Oversikt over tildelte undersøkelsesretter, aktiviteten innenfor disse og andelen av undersøkelsesretter som utvikles til utvinningsretter

Figur 3



DMF tildelte 826 undersøkelsesretter i 2023, og 9 utvinningsretter. Dette er det høyeste antall tildelte undersøkelsesretter på 10 år. Vi ser også at det er flere prosjekter enn tidligere år som enten søkte om, eller er i ferd med å søke om, utvinningsrett. Det var per 31.12.2023 ca 1500 aktive undersøkelsesretter og 160 aktive utvinningsretter.

DMF videreformidlet 12 varsler om undersøkelsesarbeid i 2023 (i 2022 ble 22 varsler videreformidlet). Den planlagte utbedringen av bergrettighetsregisteret ble likevel ikke utført i 2023. Vi har derfor ikke gjort forsøk på beregning av andel undersøkelsesretter som utvikles til utvinningsretter ettersom det er vanskelig å få reproducerbare beregninger ved helmanuelle metoder.

Vurdering av DMFs arbeid med å følge opp aktivitet innenfor tildelte rettigheter til statens mineraler

DMF har gitt veiledning på alle forespørsler fra potensielle rettighetshavere og rettighetshavere, men ikke kunnet prioritere proaktiv oppfølging

DMF tildelte i 2023 det høyeste antall undersøkelsesrettigheter på 10 år, en økning på 106 % fra året før. Vi registrerer at det er flere prosjekter enn tidligere år som søkte om utvinningsretter, eller er i ferd med å søke om dette.

Driftskonsesjon

44

søknader mottatt
i 2023

Driftskonsesjon

52

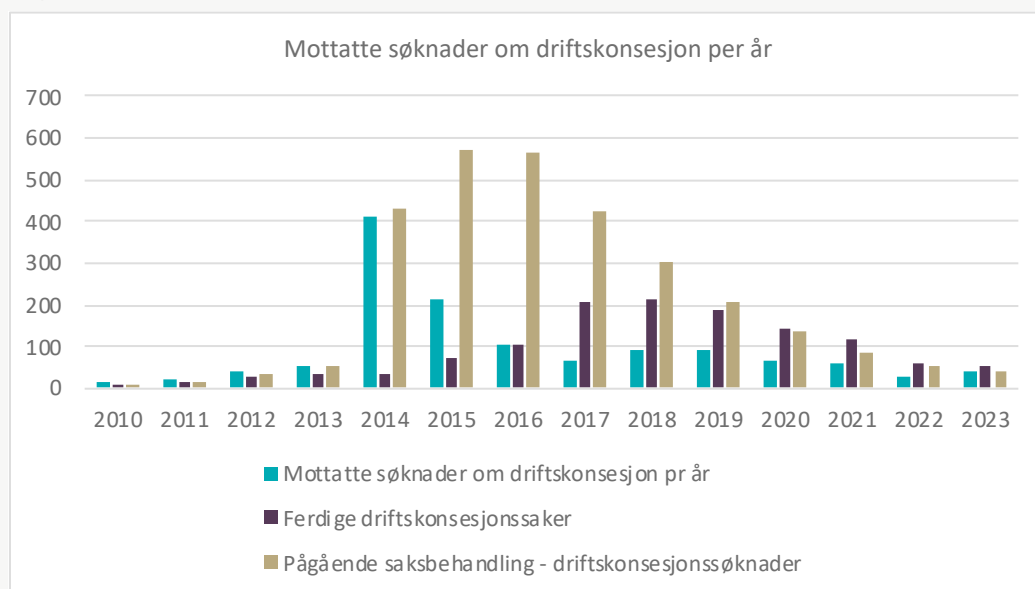
søknader ferdigbehandlet
i 2023

Driftskonsesjon

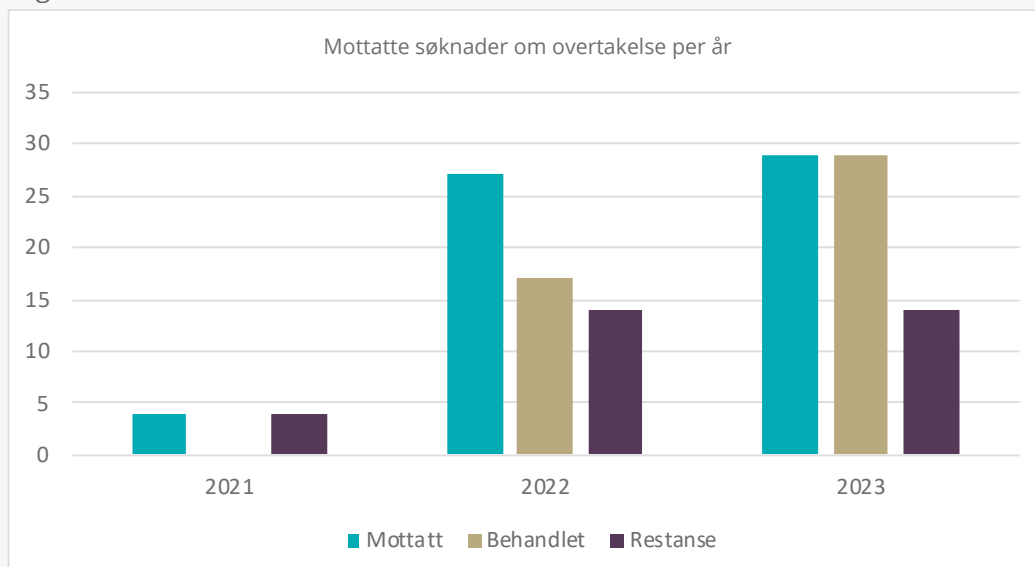
43

restanser
i 2023

Figur 4



Figur 5



DMF har prioritert arbeidet med systematisering av oppfølging av rapporteringsplikten fra rettighetshaverne. Publisering av innkomne rapporter ble også prioritert høyt i 2023. DMF har tatt igjen mye av etterslepet fra tidligere år, og arbeider kontinuerlig med dette. Rapportering og publisering av rapporter er en sentral del av oppfølgingen av rettigheter til statens mineraler. Innholdet i rapportene skal komme samfunnet til gode når rettighetshaver ikke lenger båndlegger området.

Oversikt over antall innkomne og behandlede søknader om driftskonsesjon, prøveuttak og søknader om overdragelse, og en oversikt over restanser ved årsslutt

Driftskonsesjon

Behandling av konsesjonssøknader har vært en prioritert oppgave i DMF over flere år. Vi ble i 2021 ferdige med konsesjonskøen som oppstod etter innføringen av mineralloven. Etter den tid har vi hatt noen gjenværende saker som ikke var ferdig behandlet som følge av mangelfulle søknader eller manglende arealavklaring. Vi anser at vi nå er i en normalisert situasjon, og primært behandler søknader av nyere dato.

I 2023 mottok DMF 44 søknader om driftskonsesjon. Dette er en økning på 42 % (13 søknader) sammenlignet med 2022 hvor vi mottok 31 konsesjonssøknader. 52 konsesjonssøknader ble ferdigbehandlet i 2023, og søknader under behandling var 43 ved årsslutt. Behandlingen av disse søknadene pågikk som normalt ved årsslutt, med unntak av åtte saker som er satt på vent grunnet utenforliggende årsaker, dvs. nesten 20 % av mengden konsesjonssøknad under behandling.

Prøveuttak

I 2023 mottok DMF én søknad om prøveuttak. Denne ble behandlet ferdig og avslått. Ved utgangen av 2023 hadde DMF ingen søknader om prøveuttak til behandling.

Overdragelse

DMF mottok 29 søknader om godkjenning av overdragelse av driftskonsesjon i 2023. Samme antall, 29 søknader, ble ferdigbehandlet i 2023, og søknader under behandling var 14 ved årsslutt. Antall søknader om godkjenning av overdragelse har gått noe opp sammenlignet med 2022, med 11 % fra 26 til 29. Lovendringen fra 1. juli 2021 som åpnet for å søke om overdragelse av driftskonsesjon er mye av årsaken til denne utviklingen. DMF benytter færre ressurser på en søknad om godkjenning av overdragelse enn en driftskonsesjonssøknad. Dette frigjør noe kapasitet til utvikling av et styrket kunnskapsgrunnlag for en mer bærekraftig produksjon og forvaltning av mineraler. Økningen i antall søknader om både driftskonsesjon og overdragelse fra 2022 til 2023 spiser imidlertid opp mye av den frigjorte kapasiteten. Antall overdragelsessaker forventes å holde seg stabil eller øke ytterligere noe fremover.

Restanser ved årsslutt

Med restanser mener DMF saker som ikke er ferdigbehandlet på grunn av mangel på kapasitet/prioriteringer. Vi har per i dag ikke restanser når det gjelder konsesjoner og overdragelser. En viktig årsak til dette er at behandling av søknader om prøveuttak, driftskonsesjon og overdragelse fortsatt er høyt prioriterte områder hos oss. Samtidig har vi en viss mengde søknader under behandling til enhver tid, noe som er både naturlig og riktig fordi saksbehandlingsprosessen er omfattende og kompleks.

Samlet vurdering av utvikling av kvalitet på søknader om driftskonsesjon og effektiviteten av DMFs behandling av disse, inkludert en vurdering av den samlede tiden for myndighetsprosesser i mineralsaker

Kvalitet på søknader

DMF registrerer at vårt veiledningsarbeid, oppdaterte driftsplanveiledere, nye søkeskjema, årelang opplæring av næringen og profesjonalisering i næringen, har ført til høyere kvalitet på søknader. Et annet bidrag er konsulentnæringens kompetanseutvikling på området. DMF har også indikasjoner på at kvaliteten på søknadene har blitt bedre etter at prosjektet Bedre konsesjonsbehandling ble iverksatt.

Vurdering av effektiviteten i konsesjons- og overdragelsesbehandlingen

I 2023 arbeidet DMF effektivt med behandling av konsesjonssøknader og søknader om godkjenning av overdragelser. Vi ferdigbehandlet åtte flere søknader enn antallet som kom inn i løpet av året, og vi reduserte antallet søknader under behandling fra 2022. Det interne prosjektet Bedre konsesjonsbehandling, som en del av medfinansieringsprosjektet Digital konsesjonsbehandling, ble ferdigstilt i 2022 og iverksatt i 2023. Prosjektet skulle gi mer hensiktsmessig ressursbruk med mål om å sørge for god opplysning av saken, og et solid grunnlag for å komme frem til løsninger som fungerer godt både for mineralressursutnyttelsen og andre naturressurser i området. Erfaringene så langt er at prosjektet har ført til bedre faktagrunnlag for konsesjonsbehandlingen og bedre samordning innledningsvis i en søknadsbehandling. Samtidig er det gjort noen erfaringer som kan tilsi at høringsinnspillene til søknadene har blitt mer omstendelige og til dels uklare fra enkelte myndigheter. Planen er å evaluere og justere dette i 2024. Det må likevel presiseres at samfunnsutviklingen - som går i retning av å stille strengere krav til klima, miljø og areal - vil kreve stadig mer innsats i saksbehandlingsfasen og kan være en årsak til problemstillingen med høringsinnspillene.

DMF erfarer at det er utfordrende å bygge opp tilstrekkelig kontinuitet innenfor sentrale kompetanseområder som DMF er satt til å utføre innenfor tilgjengelige ressurser. Samtidig vurderer DMF måloppnåelsen for behandling av konsesjonssøknader og søknader om godkjenning av overdragelser i 2023 som god ved at antall søknader under behandling er redusert. Slik søknadsbehandling har vært et prioritert område for DMF også i 2023, med den positive effekten dette har på den samlede verdiskapningen. Selv om konsesjonskøen ble ferdig i 2021, er bemanning en kritisk innsatsfaktor for å opprettholde kapasiteten for behandling av konsesjonssøknader slik at det ikke dannes en ny konsesjonskø.

Vurdering av den samlede tiden for myndighetsprosesser i mineralsaker

Oppstart av mineralvirksomhet innebærer endret arealbruk og har virkninger både for naturmiljøet og de omkringliggende omgivelsene generelt. I tillegg til mineralloven reguleres slik virksomhet av flere andre regelverk, avhengig av de konkrete forholdene i den enkelte saken. Gjennomgående er særlig arealavklaring etter plan- og bygningsloven og vurdering etter forurensningsregelverket aktuelt.

DMF kartla i 2023 tidsbruken for arealavklaring etter plan- og bygningsloven for de mineraluttakene vi har tildelt driftskonsesjon i perioden 2010 – 2022. Vi fant data for reguleringsplanprosessen for 14 % av uttakene. Saksbehandlingen tok fra 100 til 7000 dager, med et gjennomsnitt på nær 1000 dager.

For søknader om driftskonsesjon som kom inn i 2014 og 2015 var tidsbruken også ca. 1000 dager. Dette skyldes konsesjonskøen. Driftskonsesjonssøknader som kom inn etter 2015 har blitt ferdigbehandlet på vesentlig kortere tid. Dette bekrefter vårt inntrykk av at normal saksbehandlingstid (etter konsesjonskøen ble ferdig) hos DMF utgjør en liten andel av samlet tid for myndighetsprosesser i mineralsaker. Det er tidsbruken samlet sett i myndighetsprosessene som virksomhetene må forholde seg til, og som det derfor er relevant å se nærmere på i et effektivitets- og samordningsperspektiv, jf. også oppdraget i punkt 4.11. DMF vil fortsette dette kartleggingsarbeidet inn i dette oppdraget.

Redegjørelse for DMFs arbeid med oppfølging av økonomisk sikkerhetsstillelse, avslutning av drift og oppfølging av virksomheter etter konkurs

Etter at konsesjonskøen var avsluttet, er det tildelt om lag 50 nye konsesjoner pr år. Med veldig få unntak stilles det vilkår om etablering av økonomisk sikkerhetsstillelse (ØSS) i alle konsesjonsvedtak for sikrings- og oppryddingstiltak etter henholdsvis mineralloven §§ 49 og 50. Formålet med sikkerhetsstillelsen er å sikre at driver avsetter midler til nødvendige sikrings- eller oppryddingstiltak, og ikke unndrar seg plikten til å dekke kostnadene til dette.

Tabell 12 viser omfanget av oppgavene som er knyttet til å følge opp vilkår om ØSS, samt prioritering av oppgavene som er mulig å gjennomføre med DMFs ressurser.

TABELL 12		
NR	LØPENDE OPPGAVER ØSS	STATUS
1	Sørge for at den økonomiske sikkerhetsstillelsen formelt etableres i tråd med vedtak.	Prioriteres
2	Endring i sikkerhetsdokumenter når tiltakshaver bytter bank og ved selskaps- og bankfusjoner	Prioriteres
3	Hvor sikkerhetsformen har fondsoppbygging: kontroll av årlig innbetaling til fondet i tråd med vedtak	Prioriteres ikke
4	Behandling av anmodning om frigivelse av den økonomiske sikkerhetsstillelsen ved avslutning av drift	Prioriteres ikke
5	Behandling av anmodning om frigivelse av sikkerhet ved løpende istandsetting under drift.	Prioriteres ikke
6	Behandling av anmodning om endring av sikkerhetsform under drift.	Prioriteres ikke
7	Realisering av sikkerheten ved inntreden av sikkerhetstilfelle, eksempelvis konkurs samt gjennomføring av sikrings og oppryddingstiltak.	Prioriteres ikke

I 2023 har DMF jobbet med nedbygging av restansene på ØSS (nr 1 i tabell 12). Restansene skyldes ettervirkninger av konsesjonskøen som nå er avviklet. Arbeidet med nedbygging av restanser på dette området er dels utført ved hjelp av innleid bistand, dels ved å prioritere interne ressurser til dette arbeidet. Gjennom kontroll og oppfølging fra DMF ble det i 2023 etablert sikkerhetsstillelse i tråd med vedtak for 78 uttak.

Per 31.12.2023 er det 66 ØSS-saker som står i kø for videre oppfølging, dvs. uttak som er i drift uten at det er etablert ØSS. I tillegg er det 32 uttak som har fått konsesjon, men som ikke har startet opp driften ennå. Her er vilkåret at ØSS skal etableres først ved oppstart. Det er ved årsslutt 1015 uttak som inngår i vår tilsynsportefølje med hensyn til oppfølging av ØSS.

Der er fremdeles et etterslep i oppfølging om etablering av ØSS fra tidligere år. DMF arbeider for at restansene på etablering av ØSS (nr. 1 i tabellen over) skal være fjernet i løpet av våren 2024. DMF har som mål at etablering av ØSS ved nye konsesjonstildelinger vil bli behandlet fortløpende.

Frigivelse av økonomisk sikkerhetsstillelse ved avslutning av drift, konkurs ol. (nr. 4, 5 og 7 i tabell 12)

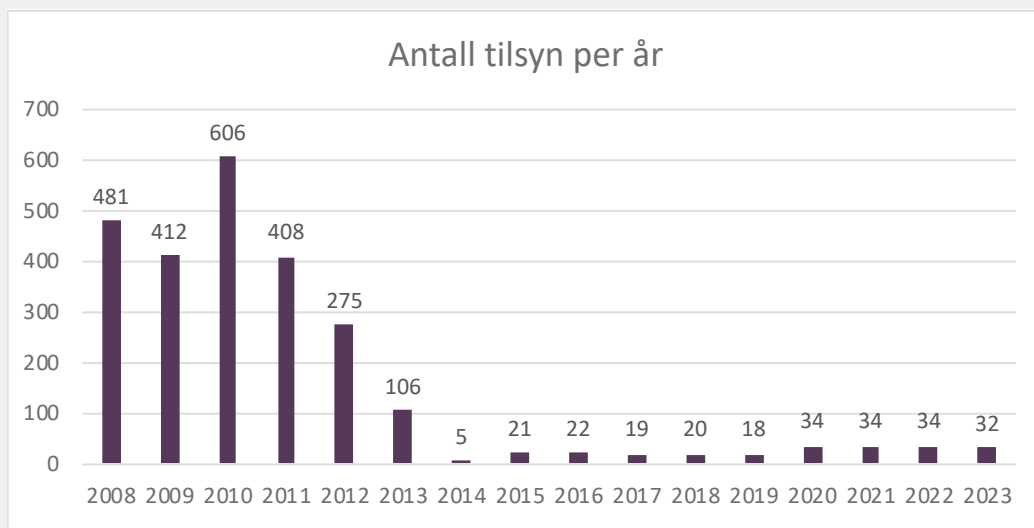
DMF frafaller sine sikkerheter når vi har kontrollert at virksomheten har sikret- og ryddet i henhold til avslutningsplanen, som er en del av driftsplanen for uttaket. Når det gjelder oppfølging av konkurssaker, tvangsavviklinger og annen irregulær avslutning av driften har vi for 2023 registrert 13 saker, men kun hatt mulighet til å prioritere oppfølging av én av disse. Det vil si at restansen er 12 saker, 92 % av innkomne saker i 2023.

Oversikt over antall gjennomførte tilsyn og form på tilsynene

Stedlige tilsyn

Figur 6 viser utviklingen i antall tilsyn i regi av DMF siden 2008. Som vi ser av tabellen, ble det i 2023 gjennomført 32 stedlige tilsyn, mot 34 tilsyn pr. år i perioden 2020-2022. Dette er en nedgang på nær 6 % i antall stedlige tilsyn. DMF har imidlertid prioritert å utvide antall tilsynstemaer sammenliknet med foregående år. Blant annet har vi innført kontroll av ressursutnyttelse.

Figur 6



Figur 6. Stedlige tilsyn 2008 – 2023:

Ved alle stedlige tilsynene i 2023 ble følgende tema kontrollert:

- at sikringsplikten etter mineralloven § 49 etterleves
- at tiltakshaver har konsesjon
- at uttaket har bergteknisk ansvarlig i samsvar med forskrift til mineralloven § 3-1
- at plan for uttak i driftsplan følges
- at plan for sikring i driftsplan følges
- at virksomheten, har foretatt riktig innbetaling til bankkonto i tråd med vedtak om økonomisk sikkerhetsstillelse
- at ressursen utnyttes effektivt

Dokumenttilsyn

DMF har også prioritert å øke antall kontrollpunkter gjennom dokumenttilsyn i 2023. Dette omfatter særlig kontroll med at virksomheten har bergteknisk ansvarlig og kontroll av meldeplikt for driftshvile og avslutning av drift, i tillegg til nedbygging av restanser av ØSS. For 2023 ble det gjennomført 1905 dokumenttilsyn.

Dokumenttilsynene fordeler seg på følgende tema:

TABELL 13	
TEMA	ANTALL
Kontroll med at virksomheten har sendt driftsrapport*	1500
Kontroll med at virksomheten har nødvendig tillatelse for uttak	22
Kontroll med at virksomheten har bergteknisk ansvarlig i samsvar med forskriften, eventuell særskilt godkjenning eller dispensasjon	108
Etablering av ØSS i tråd med vilkår i vedtak	147
Kontroll med at området for driften er forsvarlig sikret under drift	28
Kontroll av meldeplikt for driftshvile og avslutning av drift.*	100

(* Omfattes ikke av DMF's tilsynsplikt etter mineralloven § 59)

I hovedsak tilhører gjennomførte dokumenttilsyn kategorien planlagte tilsyn. Det er for 2023 også utført hendelsesbaserte tilsyn med grunnlag i mottatte tips. I 2023 mottok DMF 69 tips om mulige avvik innenfor mineralnæringen, med et stort innslag om tips om uttak av masser uten nødvendig tillatelse etter mineralloven. I hovedsak blir saker av denne type av ressursmessige årsaker bare prioritert dersom det dreier seg om fare for liv og helse. Resultatet av denne prioriteringen medfører at 15 % av mottatt tips (10 av 69 tips) er fulgt opp og er inkludert i tabell 14.

Redegjørelse for DMFs risikovurdering som grunnlag for utvelgelse av tilsynsobjekter og effekten av tilsynsvirksomheten

DMF har en risikobasert tilnærming til sin tilsynsvirksomhet. Omfanget av tilsynsvirksomheten har imidlertid nær sammenheng med prioritering av ressurser, og planen må tilpasses deretter.

DMFs tilsynsplikt fremgår av mineralloven § 59:

«Direktoratet for mineralforvaltning skal føre tilsyn med at

- a. undersøkelse, herunder prøveuttak, og drift foregår på en bergfaglig forsvarlig måte i samsvar med lovens krav,
- b. vilkår, godkjent driftsplan og pålegg gitt i eller i medhold av denne lov overholdes,
- c. sikrings- og oppryddingsplikten etterleves, og
- d. arbeider ikke fører til unødvendig forurensning eller unødvendig skade på miljøet.»

Med tilsyn menes i DMF følgende:

- Tilsyn= kontroll og evt. reaksjon
- Kontroll= undersøkelse av status i hht. krav gitt i medhold av mineralloven m/forskrift
- Reaksjon= DMF`s tiltak overfor en virksomhet når avvik fra myndighetskrav er avdekket

Tilsynsmetode

DMF benytter per i dag følgende metoder for sine tilsyn:

- Stedlige tilsyn
- Digitale tilsyn
- Dokumenttilsyn

Metode velges ut ifra en risikovurdering og hvorvidt det er behov for visuelle observasjoner og verifikasjoner på stedet. I så fall benyttes stedlige tilsyn som metode. I andre tilfeller benyttes digital- og dokumenttilsyn.

Valg av objekter for stedlig tilsyn

DMFs tilsynsvirksomhet omfatter ca 1300 objekter i vårt dataregister. I tillegg er vi kjent med at det fortsatt er en god del objekter som DMF pr i dag ikke har oversikt over, uten at vi konkret har greid å fange disse opp gjennom vår kontroll og tilsynsvirksomhet.

DMF prioriterer ressursene basert på en vurdering av risiko og konsekvenser. Utvelgelsen av virksomheter er basert på følgende kriterier:

- **Type uttak:** Fast fjell vs løsmasseuttak. Uttak av fast fjell antas å ha størst risiko mhp. skadepotensiale og ulemper for mennesker, dyr, eiendom, natur.
- **Størrelse på uttaket:** Jo større uttaket er, jo større naturinngrep, samt flere og større faremomenter med risiko for skade for interesser som nevnt ovenfor.
- **Tips/informasjon fra saksbehandling, driftsplaner og eksterne aktører:** Gir ytterligere informasjon til overnevnte slik at vi effektivt kan velge ut tilsynsobjekter som gir best mulig effekt av tilsynsvirksomheten.

Av de 1300 uttakene i tilsynsporteføljen (registrerte uttak) er det ca. 600 uttak som er vurdert å ha middels til høy risiko for avvik innenfor de temaene som blir gjenstand for tilsyn.

Etablering av økonomisk sikkerhetsstillelse og levering av årlig driftsrapport kontrolleres for alle virksomheter.

Valg av tema

Kontroll med virksomhetenes plikt til å etablere økonomisk sikkerhetsstillelse i tråd med vedtak er et prioritert tema og hvor alle vedtak i DMF følges opp fortløpende. Det samme gjelder plikt til å levere årlig driftsrapport. Denne danner grunnlaget for statistikk og analyse over mineralproduksjon i Norge, i tillegg til å være et virkemiddel for kontroll og tilsyn. Videre prioriteres fortløpende vurderinger av mottatte tips gjennom året, hvor saker med fare for liv og helse prioriteres.

Ut over disse tema kontrollerer DMF bare et utvalg av plikter som virksomhetene er tillagt etter mineralloven, pliktene med størst risiko.

Tilsynsfrekvens

DMF har ikke et stort handlingsrom for endring i tilsynsfrekvens innenfor tilgjengelige ressurser. Erfaring tilsier at eventuelle avvik som oppdages under et tilsyn kan være tilbake allerede 3 - 4 år etter tilsynsbesøket.

Underjordsgruver besøkes med fast frekvens hvert tredje år som følge av et høyt skadepotensial og dermed vurderes denne type uttak å være i en høy risikogruppe. Det er per i dag registrert 11 slike objekter i tilsynsregisteret. 3-4 underjordsgruver kontrolleres hvert år, tilsvarende 27-36 %.

For de øvrige uttakene – i underkant av 1300 - vil det ta lengre tid mellom hvert tilsynsbesøk. Med 1300 uttak i drift, vil det ta 39 år å besøke alle uttakene med dagens tilsynsfrekvens. Hvis DMF kun prioriterer gruppen med middels/høy risiko, vil det ta ca. 17 år mellom hvert tilsynsbesøk med dagens tilsynsfrekvens.

Resultat fra tilsyn

Stedlige tilsyn

Når det gjelder stedlige tilsyn, så oppdages det avvik i 8 av 10 uttak, se tabell 14.

TABELL 14						
År	ANTALL TILSYN			AVVIK		
	Totalt	Dagbrudd	Underjord	Totalt	Dagbrudd	Underjord
2021	34	30	4	59 %	63 %	25 %
2022	34	30	4	79 %	83 %	50 %
2023	32	30	2	78 %	83 %	0 %

Den høye andelen avvik som oppdages under tilsynsvirksomheten viser at en stor andel av virksomhetene ikke etterlever minerallovens plikter.

Vi mener at det å føre kontroll av uttakene i seg selv er et godt virkemiddel for å bidra til at krav og føringer i mineralloven med forskrift blir fulgt. Jevnlige tilsyn antas å ha en oppdragende virkning på bransjen, skape bedre dialog og bidra til at reglene i større grad følges. Dette vil igjen føre til at de samfunnshensyn som konsesjonsvilkårene skal ivareta faktisk blir etterlevd. Andelen uttak med avvik bør være vesentlig lavere enn 78 % som ble resultatet i 2023.

Dokumenttilsyn

Mange objekter underlagt dokumenttilsyn velges ut fordi de allerede har et registrert avvik.

Tabell 15 viser innkomne tips, og i 2023 kom det inn tips om 49 ulovlige uttak. Videre vet vi at mange kommuner synes å ha kunnskap om ulovlige uttak uten at dette meldes inn til DMF. Næringen ønsker økt fokus på ulovlighetsoppfølging. En del uttak synes å ta ut store mengder byggeråstoff ulovlig. Dette er uheldig for bransjen, konkurransevridende, og manglende oppfølging kan oppfattes slik at man kan drive ulovlig uten konsekvenser.

TABELL 15			
INNKOMNE TIPS	2021	2022	2023
Totalt	115	73	69
Ulovlig uttak		47	49
Fare for liv og helse		17	4
Annet, miljø, støy, osv.		9	16

Vi erfarer at en effekt av kontakten vi har hatt med virksomhetene i forbindelse med tilsynene, er at vi bidrar med å gi informasjon i den hensikt at virksomhetene etterlever krav og føringer iht. lov og forskrift:

- Identifisere konkrete feil slik at disse rettes opp på et tidlig stadium
- Øke næringsaktørenes kunnskap om hvilke regler som gjelder og hvordan de kan etterleves
- Disiplinere næringsaktørene ved å medføre en risiko for sanksjoner dersom regelverket ikke etterleves.

Dette er med på å sørge for at mineralvirksomhet foregår i henhold til minerallovens krav. Veiledningsaktivitet utenom tilsyn har ikke blitt prioritert.

Muligheter for økt måloppnåelse innenfor gjeldende rammer

Det vil være mulig å øke måloppnåelse noe innenfor gjeldende rammer.

For eksempel vil det være mulig å effektivisere oppfølging av vilkår om etablering av økonomisk sikkerhetsstillelse i tråd med vedtak når restansene på dette området etter konsesjonskøen er ferdig behandlet. DMF har i 2023 innført forenklede rutiner for etablering av ØSS i forbindelse med nye konsesjonsvedtak. I tillegg behandler vi nå hovedsakelig søknader om konsesjon for nye uttak, hvor oppfyllelse av vilkår om etablering av ØSS er en forutsetning for oppstart. I tillegg er det et potensial i forenkling og effektivisering gjennom bruk av informasjon fra driftsrapporter og bruk av digitale verktøy/tjenester. DMF har lagt til rette for økt digital kontroll gjennom det omfattende arbeidet vi har utført over flere år med å samle og kvalitetssikre interne data og tilgang til ekstern informasjon via dataplattformen som er utviklet og lansert i 2023.

En begrensning for økt kontroll er imidlertid det høye antallet avvik (som vist i tabell 14), som krever betydelige ressurser i DMF for oppfølging.



Mål 3

DMFs virksomhet skal føre til en forsvarlig sikring av tidligere mineralvirksomhet og så langt som mulig redusere miljøkonsekvenser på hjemfalte gruveeiendommer underlagt NFD innenfor gjeldende budsjettrammer.

Målet anses å være oppnådd når farlige gruveåpninger der Nærings- og fiskeridepartementet har eieransvar eller har sikringsoppgaver på annet grunnlag er forsvarlig sikret, og når forurensningsreduserende tiltak i samsvar med pålegg fra forurensningsmyndighetene er gjennomført.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Målet er ikke oppnådd i henhold til beskrivelsen av måloppnåelse. Restansene har i mange år vært store, og DMF har heller ikke i 2023 hatt mulighet til å prioritere arbeidet med dette høyere innenfor tilgjengelige ressurser. Vi vurderer likevel at vi har arbeidet godt og effektivt mot måloppnåelse ved å gjennomføre årlige delmål rettet mot langsiktig måloppnåelse.

For indikatorene knyttet til forsvarlig sikring av tidligere mineralvirksomhet har DMF arbeidet systematisk med å få oversikt over sikringsporteføljen og metodikk for risikovurdering. Det er gjennomført sikringstiltak for enkelte gruveåpninger etter en konkret risikovurdering. Det er like fullt en andel gruveåpninger som vurderes å ha et akutt sikringsbehov, samt en betydelig andel gruveåpninger som vurderes ha høy/middels risiko og/eller et fremtidig sikringsbehov, som gjenstår.

For indikatorene knyttet til påleggsoppfølging og øvrige oppgaver knyttet til eiendomsforvaltning på vegne av NFD for hjemfalte bergverk, er arbeidet med Helhetlig tiltaksplan for Follidal pågående, og revidering av helhetlig tiltaksplan for Løkken er videreført. Begge prosjekter med betydelig andel ekstern bistand via rammeavtaler for å hindre stans i prosjektene. På vegne av NFD har DMF sørget for revurdering og periodiske tilsynsbefaringer av damanleggene tilhørende NFD. Det foreligger likevel avvik knyttet til pliktene etter damsikkerhetsforskriften. Øvrig eiendomsforvaltning på vegne av NFD har blitt gjennomført så langt som mulig innenfor tilgjengelige ressurser og etter en konkret vurdering av hvilke konsekvenser gjennomføring vil ha for måloppnåelse for de øvrige oppgavene.

Redegjørelse for risikovurdering, prioritering og gjennomførte sikringstiltak

Konkrete områder for sikringstiltak er valgt ut fra vurdert risiko for liv og helse, i henhold til risikovurderingsmetodikk for gruveåpninger og øvrig kjennskap til gruveområdene. Risiko vurderes for hver enkelt gruveåpning ut ifra fastsatte kriterier. I tillegg har det pågått et arbeid med analyse av resultatene fra risikomodellen. Dette arbeidet videreføres i 2024.

Totalt er det utført sikring ved 21 gruveåpninger i 2023. DMF har i 2023 engasjert entreprenører som har gjennomført sikringstiltak ved fire gruveåpninger ved Knaben og 15 gruveåpninger i Sulitjelma. Sikringstiltakene skal i utgangspunktet være varige. I de tilfeller hvor det er vanskelig å få til på grunn av beliggenhet eller størrelse, så er de mest mulig robuste ikke-varige sikringsløsninger valgt. Det var i tillegg planlagt gjennomføring av varige sikringstiltak i Skorovas, men manglende tilbud i anskaffelsesprosess medførte at DMF gjennomførte midlertidige sikringstiltak ved to gruveåpninger.

Etter mottak av bekymringsmeldinger er det gjennomført to sikringsbefaringer i 2023. En av disse omhandlet tidligere uttak av grunneiers mineraler, som er en mineralkategori DMF tradisjonelt ikke har utført sikringsarbeid for. Saken tydeliggjorde at det også for gruveåpninger etter drift på grunneiers mineraler og hvor andre myndigheter i sin tid ga tillatelse til drift, vil være behov for at noen besørger sikringstiltak.

Vurdering av restrisiko på sikringsområdet, og oversikt over videre prioriteringer

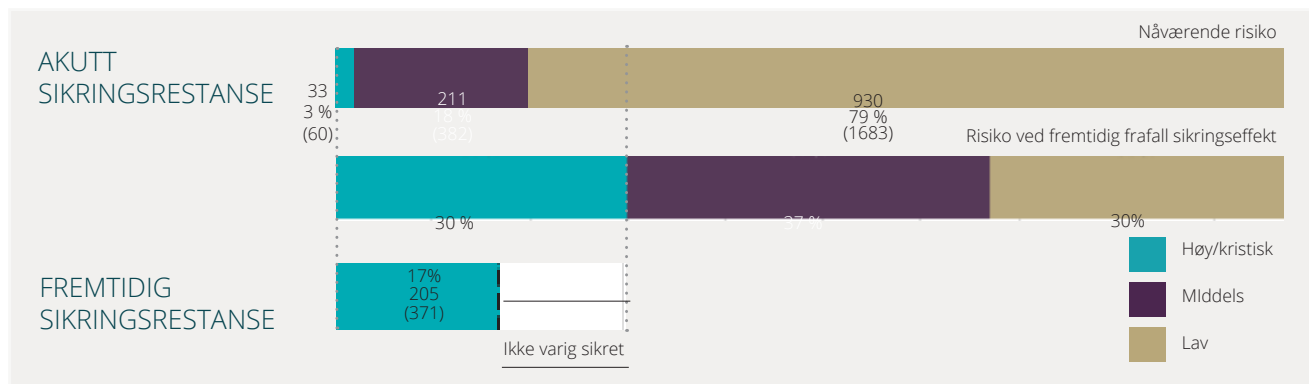
Som grunnlag for å vurdere restrisikoen på sikringsområdet har DMF utarbeidet et sikringsregister. Sikringsregisteret teller ved årsskiftet 2125 gruveåpninger, fordelt på 407 gruver etter drift på statens mineraler. Av disse er 1174 åpninger risikovurdert, altså 55 % av den kjente porteføljen. Sikringsregisteret inneholder per i dag ikke oversikt over gruver etter endt drift på grunneiers mineraler. Basert på bekymringsmeldinger registrerer DMF at det også for slike gruver er gruveåpninger som ikke er sikret.

Kartlegging og risikovurdering av sikringsporteføljen viser følgende utfordringer for de kommende årene, som i sum vil medføre en økning i sikringsrestanser i årene fremover:

- Jevn tilkomst av nye gruveåpninger/sikringsobjekter, inkl. konkurser
 - Behov for tiltak/reparasjon av tidligere tiltak på grunn av alder
 - Dreining fra oppsetting av gjerder til varige tiltak på ikke-hjemfalte bergverk/eiendommer.
- Dette krever koordinering og grunneierinvolvering i et annet omfang enn for hjemfalte bergverk.

Restrisiko vurderes langs to akser: 1) akutt behov for sikring og 2) fremtidig behov for sikring. Ved vurderingen er det ikke tatt hensyn til eierskap/hjemfall. En oversikt over restrisiko er vist i figur 1. Figuren viser tydelig at omfang av sikringsoppdrag er svært avhengig av hvor stor andel av den totale porteføljen som inkluderes. Fremtidig sikringsbehov er vurdert å være de åpninger som vil få høy risiko når sikringseffekt av ikke-varige tiltak er borte. Litt over halvparten av åpningene med middels risiko (117 av 211) er vurdert å ha høyt skadepotensial, men med en beliggenhet som gjør at de i en risikovurdering ikke kommer i de høyeste risikoklassene. Inkluderes disse vil sikringsoppdraget femdobles i størrelse ut fra foreløpig statistikk.

Figur 7



Figur 7: Akutt sikringsrestanse: Fordeling av risiko ved gruveåpninger i nåværende, kjent tilstand. Statistikk er basert på risikovurdering av litt over halvparten av den totale porteføljen i sikringsregisteret. Tall under graf viser antall åpninger, hvor tall i parentes er ekstrapolerte verdier for hele porteføljen.

Fremtidig sikringsrestanse: Oversikt over fordeling av risiko ved frafall av sikringseffekt, disse fordeler seg relativt jevnt mellom høy, middels og lav risiko-objekter. Noe over halvparten av høyrisiko-objektene er sikret med ikke-varige tiltak, og ansees derfor å utgjøre en fremtidig sikringsrestanse.

Det er tre kilder til usikkerhet for oversikt over sikringsrestansen; manglende data, underrapportering og gruver som i sin helhet ikke er registrert. Et grovt estimat på usikkerheten for de tre kildene er på omtrent 800 gruveåpninger. Det samlede antallet gruveåpninger i Norge anslås derfor å være 35-40% høyere enn det som ligger til grunn for analysene over. Forfall av utførte sikringstiltak av ikke-varig art vil føre til reduksjon av sikringseffekt og økning av risiko over tid. En varig reduksjon i restanse krever en større dreining mot varige sikringsløsninger.

Redegjørelse for status i arbeidet med oppfølging av pålegg fra miljømyndighetene på hjemfalte gruveeiendommer, og status for måloppnåelse for:

- planlegging og gjennomføring av forurensningsbegrensende tiltak på Løkken, i Folldal og i Sulitjelma
- overvåkning av vannkvalitet på Løkken, Folldal og Sulitjelma, i tillegg til ikke-hjemfalte områder i Nordgruvefeltet på Røros

DMF har i 2023 arbeidet med påleggsoppfølging innenfor gjeldende budsjettrammer og øvrige tilgjengelige ressurser. DMF har etter fullmakt fra NFD fulgt opp flere pålegg om miljøtiltak og vannovervåkning som Miljødirektoratet har gitt NFD. Det pågår arbeid med samtlige pålegg.

Påleggsoppfølging Løkken:

Eksisterende forurensningsbegrensende tiltak på Løkken inkluderer et helhetlig system bestående av grøfter og survannsnett, tildekking av gruvemasser og et nøytraliseringsanlegg. Resultater fra vannovervåkingen i 2023 viser at effekten av disse tiltakene fortsatt er god. To av de tre miljømålene i pålegget fra 2008, det vil si målene for Orkla og Raubekken, ble oppnådd i 2018 og er opprettholdt se tabell 17.

Tabell 16 viser konsentrasjoner av kobber i 2023 ved målestasjoner relevante for vurdering av pålegget

TABELL 16				
Miljømål i pålegg	Fargerli/Bjørli		Raubekken	Orkla
	Tilførsel fra Fagerlivatnet til Bjørnlivatnet skal opphøre		Kobberkonsentrasjonen ved inntak Raubekken kraftstasjon skal ikke overstige 175 µg/l	Kobberkonsentrasjonen ved målestasjon i Orkla skal ikke overstige 10 µg/l
Prøvepunkt	L2	L7	L5	02
Konsentrasjon 2023 µg/l (gjennomsnitt)	538	108	76	3
Status måloppnåels	Ikke oppnådd		Oppnådd	Oppnådd

De allerede gjennomførte tiltakene krever jevnlig ettersyn og vedlikehold, og nøytraliseringsanlegget krever i tillegg kontinuerlig drift, for å opprettholde den forurensningsbegrensende effekten. I 2023 er det utført kontrollmålinger og ettersyn med grøfter og survannsnett for å kartlegge behov for vedlikehold.

Det arbeides samtidig videre med å finne riktige tiltak for å nå det siste miljømålet i pålegget og sørge for at tilførsel fra Fagerlivatnet til Bjørnlivatnet opphører. DMF har i 2023 leid inn en prosjektleder som skal sørge for utarbeidelse av revidert tiltaksplan (innen 2025). Formålet med revidert tiltaksplan er å legge en plan for hvordan oppnå det siste miljømålet og samtidig sikre fortsatt opprettholdelse av alle tre miljømål.

Påleggsoppfølging Folldal:

Helhetlig tiltaksplan Folldal gruver har som mål å oppfylle pålegget av 2. oktober 2003 med krav om redusert avrenning og kobberkonsentrasjon ned til 10-15 µg/l i Folla. DMF mottok tiltaksplan for Folldal i januar 2022. Planen ble overlevert til og fikk tilslutning av NFD i 2022.

Samme år ble det gitt en rammebevilgning over statsbudsjettet på 225 millioner kroner. Rammebevilgningen dekker forventet kostnad for planlegging og gjennomføring av tiltak, men ikke videre drift av tiltakene. Som på Løkken kan det forventes behov for drift i uoverskuelig fremtid. DMF har ved oversendelse av helhetlig tiltaksplan til NFD varslet at foreslått fremdriftsplan i tiltaksplanen ikke er realistisk. Miljødirektoratet har også anbefalt at vurderingen av effekten av de to første fasene i planen bør foregå over en lengre tidsperiode enn det den opprinnelige tiltaksplanen legger opp til. DMF støtter anbefalingen fra Miljødirektoratet om lengre tid mellom de ulike fasene i prosjektet, og med å innhente grunnlag for utarbeidelse av en mer realistisk fremdriftsplan. Dette arbeidet pågår parallelt med at planlegging og gjennomføring av fase 1 pågår.

I løpet av 2023 har det foregått arbeider med kartlegging og planlegging for iverksettelse av tiltak for alle tre trinnene i tiltaksplanen: med vekt på utbedring av grøftesystem og survannsnett (trinn 1), tildekking av gruvemasser (trinn 2) og etablering av nøytraliseringsanlegg (trinn 3). Den trinnvise tilnærmingen følger prinsippene DMF har erfart fungerer mot sulfidavrenning, slik som på Løkken. Tiltakene må sørge for kontroll på vannstrømmer og forurensningskilde, og der dette ikke er nok for måloppnåelse må avrenningen også behandles. Tiltakspakken må skreddersys for lokale forhold, og ta hensyn til kompleks kjemi, aggressivt vannmiljø, gruvas utforming, vannmengder, terreng og klima. Tiltakene medfører i seg selv til dels store naturinngrep og kan komme i konflikt med andre samfunnsinteresser. På grunn av dette komplekse bildet er det i planleggingen viktig å jobbe for å redusere usikkerhetene før man beslutter utforming av tiltakene.

- **I Trinn 1** har fokus i 2023 vært å få laget en detaljert oversikt over alle tiltak som kreves med henblikk på avskjærende grøfter, kummer og survannsnett. Det er utført borer for å sjekke dybder til fjell og brønner er satt ned for å kunne følge med på vannkvaliteten. Det er laget en prioritering av tiltak med tilhørende kostnader.
- **I Trinn 2** har det vært utført langtidstester og analyser av avrenningen fra gruvemassene som ligger i gruveområdet. Hensikten har vært å finne ut om det er forskjeller i utlekkingen av metaller i gruvemassene og mengde metaller som lekker ut over tid, for å kunne prioritere eventuelle tildekkings- eller andre forurensningsbegrensende tiltak i henhold til kost-nytte prinsippet.
- **I Trinn 3** har arbeidene vært konsentrert om å finne ut hvilke tillatelser og undersøkelser som myndighetene krever for renseanlegget, fordrøyningsbassenget og deponiet. Arbeid er også igangsatt med å se på mulige plasseringer av anleggene. For arbeidet med plassering av anleggene er det utført en detaljert vurdering av flomfare for å sikre at anleggene ikke plasseres i flomutsatte områder.

DMF har også gjennomført et arbeid knyttet til automatiske vannmålere. I tillegg har DMF initiert et forskningsprosjekt på NTNU, gjennom «Nordic sustainable minerals», som finansieres av Nordisk Ministerråd. Hensikten er å utrede muligheten for utvinning av metaller fra det sure gruvevannet i Folldal, og utvinning av metaller fra filterkaken som kommer fra det planlagte renseanlegget. De fleste forsøkene er nå utført på NTNU og rapport forventes i begynnelsen av 2024.

Påleggsoppfølging Sulitjelma:

For Sulitjelma Bergverk er miljømålet i pålegget fra 12. november 2012 at kobberkonsentrasjon i Langvatnets utløp ved Hellarmo (stasjon S2A) ikke skal overstige 10 µg/l. Grenseverdien for kobber overholdes ikke i 2023.

Omfattende undersøkelser av gruveområdene og av Langvatnet med sideelver og vassdrag nedstrøms, gjennomført i perioden 2014-2018, resulterte i en anbefaling om ikke å gjennomføre forurensningsbegrensende tiltak. Undersøkelsene avdekket at det i Langvatnet er en hydrologisk og kjemisk stabilitet som ved potensielle forurensningsbegrensende tiltak kan forstyrres og føre til frigjøring av metaller fra bunnsedimentene i Langvatnet. Det er derfor store usikkerheter knyttet til effekten som kan oppnås med tiltak, da det også er en risiko for at tiltakene vil virke mot sin hensikt. Den årlige vannovervåkingen viser en stabil trend ved utløpet fra Langvatnet. DMF følger opp pålegg om årlig overvåking av miljøtilstanden.

Påleggsoppfølging vannovervåking:

DMF sørger for at pålegget fra Miljødirektoratet til NFD om vannovervåking av 6. desember 2016 etterleves på alle de fire områdene (Løkken, Folldal, Sulitjelma og ikke-hjemfalte Nordgruefeltet på Røros) med vannprøvetaking og overvåking i henhold til Miljødirektoratets krav. Vannovervåkingen gjennomføres i sin helhet ved hjelp av konsulentbistand via rammeavtale. Rapportene for overvåkingen i 2023 oversendes til NFD og Miljødirektoratet innen 1. mars påfølgende år.

Redegjørelse for status i arbeidet med ivaretagelse av statens ansvar etter forurensningsloven og vannforskriften på hjemfalte gruveeiendommer

Arbeid med planlegging og gjennomføring av nye tiltak for å redusere miljøkonsekvenser etter drift på statens mineraler ved de 15 hjemfalte bergverkene NFD eier, samt nødvendig vedlikehold og modifisering av gjennomførte tiltak, er løpende oppgaver som krever mye kapasitet. Prioriterte bergverk hittil har vært Løkken Verk, Folldal Verk og Sulitjelma gruver, der miljøsituasjonen er vurdert som mest kritisk. Per 2023 har DMF god oversikt over forurensningssituasjonen ved disse tre områdene, og det pågår forurensningsreduserende arbeid både ved Folldal og Løkken Verk, samt overvåking som tiltak i Sulitjelma.

I 2023 benyttet DMF konsulentbistand for gjennomføring av kartlegging av forurensningssituasjonen ved de øvrige 12 hjemfalte bergverkene basert på tilgjengelig, eksisterende data. Videre er det gjort en risikovurdering på dette grunnlaget, inkludert en prioritering av områder som bør utredes for tiltak og områder som bør prioriteres for undersøkelser av gruvens påvirkning på nærliggende vannforekomster. Formålet har vært å få avdekt om det har oppstått behov for forurensningsbegrensende tiltak ut over det som ble gjennomført ved nedleggelse, og hvor behovet i så fall er størst. Endelig rapport ventes i første kvartal 2024.

Ut over dette gjennomfører DMF undersøkelser og tiltak for å unngå forurensning (jamfør forurensningsloven §7) når det er behov for å gjennomføre sikringstiltak eller av andre grunner er behov for inngrep i grunnen på hjemfalte områder. For eksempel er det gjennomført kartlegging og vannprøvetaking ved Skorovas for å vurdere behov for miljøtiltak i forbindelse med sikringsarbeider. Resultater fra oppdraget vil inngå i det videre arbeidet med de 12 hjemfalte områdene. DMF på vegne av NFD har per i dag ikke full oversikt over forurensningssituasjonen på alle gruveeiendommer som er hjemfalt til NFD.

Redegjørelse for arbeidet med øvrig eiendomsforvaltning på hjemfalte gruveeiendommer

For øvrig eiendomsforvaltning har DMF i 2023 sørget for vassdragsteknisk ansvarlig for NFDs damanlegg. Det er likevel identifisert avvik knyttet til manglende etterlevelse av damsikkerhetsforskriften, blant annet hva gjelder internkontroll og beredskapsplaner.

Det er gjennomført periodiske tilsynsbefaringer ved NFD sine damanlegg (Løkken og Knaben), samt betongpropper (Sulitjelma og ikke-hjemfalte Røstvangen). Arbeid med revurdering av damanleggene startet i 2021, og er fullført i 2023. Revurderingen er utført med ekstern rådgiver. Resultatene tyder på at det må gjennomføres tiltak ved damanleggene i årene som kommer, for å oppfylle kravene i damsikkerhetsforskriften. Innsending av revurdering til NVE er forsinket og ikke utført ved årsskiftet.

I tillegg kommer nødvendig dialog med leietakere og kommuner knyttet til hjemfalte bergverk. Områder som berører tidligere gruvedrift på forekomster av kritiske mineraler prioriteres jamfør oppdrag om mineralsatsing. Ut over dette har DMF ikke hatt mulighet til å prioritere øvrig eiendomsforvaltning innenfor tilgjengelige ressurser i 2023, da sikrings- og miljøtiltak er prioritert.

Mål 4

DMF skal sørge for at Svalbards geologiske ressurser i størst mulig grad forvaltes og utnyttes helhetlig i tråd med svalbardpolitiske mål og Bergverksordningen.

Målet anses som oppnådd når DMFs virksomhet, så langt som mulig fører til at Svalbards geologiske ressurser forvaltes og utnyttes best mulig til nytte for samfunnet. I dette inngår bevaring av geologisk undersøkelsesmateriale og data, og at undersøkelsesarbeider av mineralske ressurser gjennomføres i henhold til Bergverksordningen for Svalbard.

DMF har i løpet av 2023 hatt fysisk tilstedeværelse på Svalbard i sju arbeidsuker fordelt gjennom hele året. DMF har hatt 55 dagsverk fysisk på Svalbard i løpet av året, fordelt på fem faste ressurser (Svalbard-teamet). Øvrig saksbehandling utføres fra DMFs kontor i Trondheim. Totalt utfører DMF arbeid tilsvarende to årsverk til mål fire, herunder oppfølging av Bergverksordningen inkludert tilsyn, innspill til plan- og vernesaker, administrative oppgaver og lignende.

Lovforvaltningen etter Bergverksordningen er utført med stabilitet, og DMF har gitt faglige råd for ivaretagelse av geologiske ressurser i planprosesser. Måloppnåelsen er tilfredsstillende.



Redegjørelse og vurdering av effekten av DMFs arbeid med ivaretagelse av geologiske ressurser på Svalbard i arealplanlegging.

DMF har i 2023 behandlet tre saker knyttet til arealbruk og en sak knyttet til vern etter Svalbardmiljøloven. To av arealsakene er oppstart med arealplanen til Longyearbyen og høringen av arealplanen til Ny-Ålesund, som er omfattende plansaker med mange kryssende problemstillinger. I Ny-Ålesund er oppfølgingen av gamle gruver omtalt og vurdert med utgangspunkt i DMFs innspill. Det er også synliggjort i ny plan hvor Ny-Ålesund skal hente byggeråstoff til bygging, drift og vedlikehold. Tilsvarende er Longyearbyens arealer som tillater uttak og framtidig situasjon for gruvene i byen vektlagt i oppstartuttalelsen. DMF har også hatt møter med Longyearbyen Lokalstyre for å ha dialog om det videre arbeidet med ny arealplan. DMF har gitt uttalelse til verneplan for Nedre-Adventdalen, som siden oppstartsvarslingen har fått et innskrenket verneområde som ikke er til hinder for drift og avslutning av Gruve 7, og som sikrer tilgang til de gamle gruvene på vestsiden av Adventdalen.

DMF har også gitt uttalelse til forslag til endringer i Svalbardmiljøloven og ny forskrift om utmåling av overtredelsesgebyr.

DMF har i 2023 vært i fortsatt dialog med selskapet Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS (SNSK) rundt arbeidet med etablering av lager for borkjerner på Svalbard; Svalbard Rock Vault, som har som mål å bevare geologisk undersøkelsesmateriale og data.

Status for funnpunktanmeldelser og søknader om utmål, herunder territorialfarvannet ved Svalbard.

Det er mottatt en funnpunktanmeldelse på Svalbard i 2023, men ingen søknader om utmål. I alt er 28 utmål falt i det fri i 2023.

Status for DMFs oppfølging av bergverksdrift, herunder antall gjennomførte tilsyn.

DMF har i 2023 fulgt opp bergverksdriften på Svalbard gjennom fysisk og digital kontakt med aktuelle aktører.

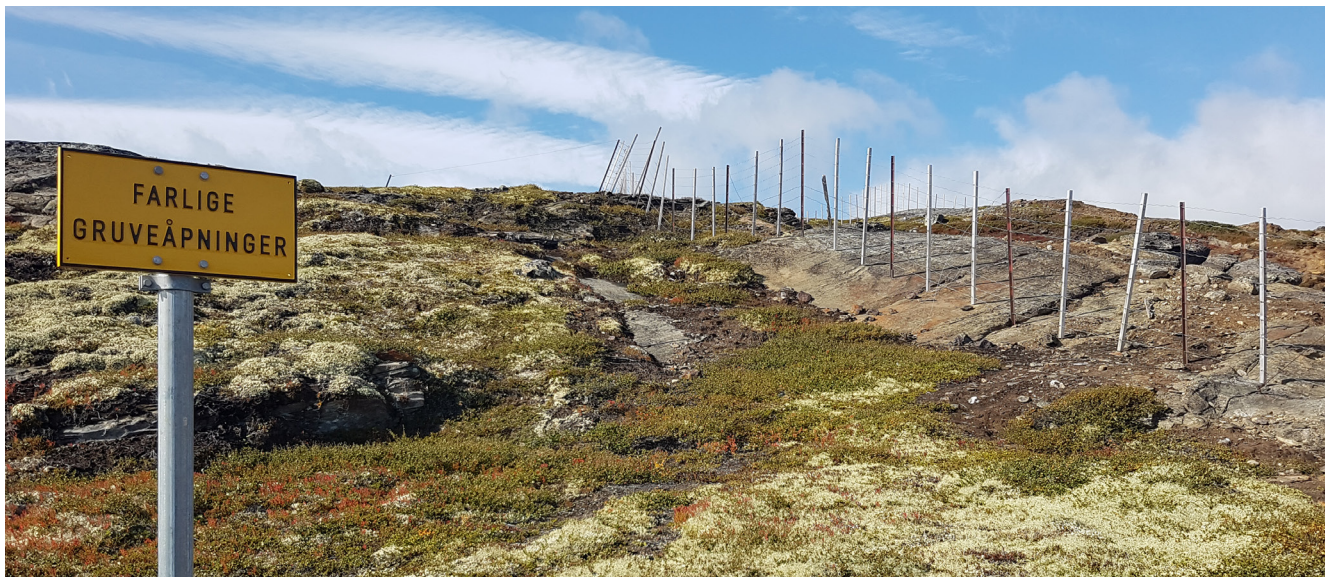
Dette omfatter spørsmål knyttet til Bergverksordningen, oppfølging av utmål, årsavgift, dispensasjonssøknader og innrapportering knyttet til arbeidsplikt.

Det er gjennomført en befarings i Barentsburg og to befaringer i Gruve 7 i 2023. Befaringene har vært utført som rutinemessig oppfølging av bergverksdriften og gruveområdene hvor det pågår drift. Der det er hensiktsmessig, gjennomfører DMF befaringer i samarbeid med andre myndigheter, som Arbeidstilsynet og Sysselmesteren. Som et ledd i oppfølgingen av Bergverksordningens bestemmelser knyttet til avslutning av drift, har DMF gjennomført møter knyttet til oppryddingen i Svea og den varslede nedleggelsen av gruve 7 i 2025. DMF deltok i september 2023 ved den offisielle avslutningen etter oppryddingsprosjektet i Sveagruva.

Redegjørelse for DMFs veiledningsaktivitet knyttet til sikring av nedlagte gruveåpninger.

DMF har hatt dialog med grunneier (NFD v/ grunnforvaltere) om blant annet sikring av gruveåpninger. Arbeidet med sikring av gruveåpninger på Svalbard omfatter flere fagområder, og DMF har foreløpig bistått med veiledning om kravene ved nedleggelse av drift i Bergverksordningen. DMF er orientert av grunnforvalterne om at arbeidet med problemstillinger knyttet til sikring og verneverdi ble påstartet i 2023, men uten at dette så langt har vært koblet til DMFs ansvarsområder.

DMF har også arbeidet med spørsmål om sikring, bevaring og alternativ aktivitet i SNSK sine nedlagte og utmålsbelagte gruver rundt Longyearbyen. Gruve 3 nevnes spesielt da kulldriften her ble avsluttet i 1998, mens den i dag benyttes til museumsgruve åpen for publikum.



Mål 5

DMF skal til enhver tid, og innenfor tilgjengelige rammer, ha et best mulig kunnskapsgrunnlag om mineralnæringen.

Målet anses som oppnådd når DMF har og tilbyr et godt kunnskapsgrunnlag for å ivareta samfunnets nåværende og fremtidige behov for mineraler.

I løpet av 2023 bidro DMF i et stort antall planprosesser, behandlet et fortsatt høyt antall konsesjoner og gjennomførte et noe høyere nivå på tilsynsaktiviteten. I tillegg har vi hatt normal virksomhet knyttet til forvaltningen på Svalbard og utført oppdrag fra NFD om sikring og forurensningstiltak fra nedlagte gruver – inkludert forskningsprosjektet “Fra avfall til ressurs” i et samarbeid med NTNU. Alle disse prosessene inngår i DMFs kjernevirksomhet for å løse samfunnsoppdraget, og bidrar kontinuerlig til et samlet kunnskapsgrunnlag om mineralnæringen. Vi holder jevnlig interne foredrag og publiseringer på intranett – med mål om å styrke det felles kunnskapsgrunnlaget for å nyttiggjøre dette i saksbehandlingen. Slik kan kunnskapen distribueres til mineralnæringen og resten av samfunnet gjennom vår daglige saksbehandling og veiledning. Vi har ikke kunnet prioritere et målrettet arbeid med å lage strukturer for å systematisere og redistribuere den kontinuerlige innsamlingen av kunnskap enda. Likevel pågår slik virksomhet kontinuerlig. I 2023 har vi tatt et vesentlig skritt for å lykkes med dette, ved å bli mer datadrevet. Det viktigste grepet i så måte var at vi kunne ta i bruk vår egenproduserte dataplattform, som sammenstiller data fra vår egen forvaltning med data fra eksterne kilder. Sammen med de mer konkrete og målrettede interne og eksterne aktivitetene knyttet til kunnskapsutvikling vurderer vi måloppnåelsen som god ut fra tilgjengelige rammer.

Oversikt over gjennomførte tiltak for å øke kunnskapsgrunnlaget om bærekraftig mineralutvinning, inkludert fremtidig behov og etterspørsel

Kommunikasjon og samfunn:

Prosjektet ble opprettet i 2022 for å produsere og publisere kunnskap om mineralvirksomhets betydninger i samfunnet – for å fremskaffe et bedre kunnskaps- og beslutningsgrunnlag for mineralforvaltning. I 2023 ble det arbeidet med oppdatering og vedlikehold av kunnskapsgrunnlag utviklet i 2022, i tillegg til utvikling av nye produkter. Det meste er publisert på dirmin.no, men prosjektet har også produsert interne notater og kunnskapsgrunnlag for DMFs deltakelse i eksterne paneler, podkaster og foredrag. Slik har DMF kunnet øke kunnskapsgrunnlaget sitt om bærekraftig mineralutvinning, inkludert fremtidig behov og etterspørsel, og også i langt større grad enn tidligere vært i stand til å tilby dette kunnskapsgrunnlaget til samfunnet.

Harde fakta:

De lovpålagte driftsrapportene mineralaktører under mineralloven leverer til DMF brukes til driftsoppfølging og kontroll med at mineralloven følges, men også for å gi kunnskap om tilstanden i mineralnæringen. DMF produserer på bakgrunn av driftsrapportene produksjons- og salgsstatistikk som gjøres tilgjengelig på dirmin.no, under navnet Harde fakta. I 2023 ble Harde fakta publisert i august, og distribuert under Arendalsuka.

Oversikt over undersøkelsesaktivitet:

Også i 2023 gjorde vi et selvstendig og omfattende arbeid med å samle inn informasjon fra næringen om aktivitet i fasene før produksjon, gjennom innsamling av opplysninger om selskapenes undersøkelseskostnader. Sammen med publisering av utviklingen av antall nye bergrettigheter (undersøkelsesretter og utvinningsretter) gir dette et bilde av aktiviteten og en mulighet til å vurdere interesse og potensial for fremtidig produksjon av norske mineraler.

Internasjonale studiegrupper for nikkel, bly og sink:

Norge er medlemmer i INSG og ILZSG, og har dermed tilgang til all statistikk og analyse som produseres av studiegruppene. DMF deltok på både vårsesjon og høstsesjon.

Innkjøp av rapporter om kobber fra ICSG:

Norge er ikke medlem i studiegruppen for kobber. I 2023 kjøpte vi et utvalg rapporter fra studiegruppen for å få et bedre kunnskapsgrunnlag om produksjon, etterspørsel og behov for kobber, samt for å vurdere om Norge bør være medlem også av denne studiegruppen.

Deltakelse på EIT Raw Materials i Brussel:

Konferansens hovedfokus var på forslaget til CRMA, og næringens syn på forslaget til forordning.

Ekstern analyse:

DMF inngikk avtale med Menon Economics om innkjøp av analyse av barrierer for mineralutvinningen i Norge. Arbeidet ble utført i 2023, mens endelig rapport blir levert i 2024.

Kvartalsrapporter:

I 2023 begynte vi å produsere interne kvartalsrapporter som ser på makroøkonomiske og minnerfaglige trender i verden, og hvilken effekt disse kunne ha på Norge, norsk mineralnæring og DMF. Produktet er under stadig utvikling, ment som et verktøy for DMFs styring og kommunikasjon. Relevante funn utvikles i egne publikasjoner.

Innsamling av data og kunnskap samt analyse til følgende publikasjoner:

- Ressursregnskap for byggeråstøff
- Levetidsanalyse
- Arealregnskap
- Oversikt over utviklingen innen bergrettigheter og undersøkelseskostnader
- Ny kartløsning for konsesjonskart – basert på DMFs dataplattform

Utarbeidelse og publisering av ny hjemmeside:

Etter grundig analysearbeid fra konsulenter, som involverte både DMFs saksbehandlere og ulike brukere fra både næring, forvaltning og eiere (NFD), mottok vi sluttrapport og anbefaling for mål for ny hjemmeside for DMF i januar 2023.

Vi fikk følgende anbefaling:

1. Tydeliggjøre DMFs myndighetsrolle og avgrensning opp mot andre direktorater og offentlige organer.
2. Legge til rette for kunnskaps- og kompetansedeling.
3. Gjøre det lettere for brukere å betjene seg selv slik at det kommer færre unødvendige henvendelser inn og mer tid kan brukes på kjernevirksomheten.

Ny hjemmeside ble designet og produsert med interne ressurser, og publisert i desember 2023. Vi prioriterte å designe og bygge ny hjemmeside på oppdatert publiseringsplattform ettersom dette var nødvendig av sikkerhetsmessige årsaker. Sett bort fra at vi utarbeidet nye veiledningstekster for digital konsesjonsbehandling, kunne vi ikke prioritere produksjon av nytt innhold i 2023 innenfor tilgjengelige ressurser. Dette vil være en satsning i 2024.

Redegjørelse for og vurdering av nytten av deltagelse i relevante internasjonale fora

Som fagorgan og sektormyndighet for mineralressurser og mineralvirksomhet har DMF behov for å ha et oppdatert og omfattende kunnskapsgrunnlag om mineralnæringen både i Norge og i verden. En viktig kilde til dette er deltagelse i internasjonale fora. Fremtidig behov og etterspørsel påvirkes av en rekke kjente og ukjente faktorer, og det er av stor nytte å kjenne tidlig til strategiske satsninger som EUs CRMA, USAs IRA, geopolitiske forhold og økt fokus på forsyningssikkerhet, konjunkturer og ny teknologi eller nye produksjonsmetoder. Dette er den typen prosesser vi får unik innsikt i ved å delta i internasjonale fora. Vi vurderer at nytten er svært stor av deltagelse i de fora vi er med i.

DMF har deltatt i følgende internasjonale fora som er relevante for mål 5:

EIT Raw Materials:

Hovedtema for EIT Raw Materials Week i 2023 var CRMA, og den internasjonale mineralnæringens respons på forslaget til forordning. Å være tilstede ved meningsutvekslinger om dette ga DMF tidlig innsikt i temaer som kan bli relevante ved innføring av CRMA i Norge.

Internasjonale studiegrupper for nikkel bly og sink:

Statistiske data som er tilgjengelige gjennom medlemsskapet i INSG og ILZSG er omfattende og nyttige for å oppfylle samfunnsoppdraget. Ikke minst er selve tilstedeværelsen verdifull i seg selv. INSG og ILZSG er en av direktoratets hovedarenaer for å utvikle og opprettholde innsikt i markedet for nikkel, bly og sink – men like mye for mineralmarkedene generelt. Både statistikk som presenteres, hovedtalere og uformelle samtaler gir oss svært nyttig innsikt. Som en viktig kilde til statistikk, fakta og førstehånds tilbakemeldinger fra myndigheter og industri, er de internasjonale studiegruppene en svært gunstig kunnskapskilde. Kunnskapen vi innhenter er viktig grunnkunnskap og brukes i mange av våre analyser.

- Tilgang til dataene samlet på ett sted er en stor fordel og bidrar til effektivitet i DMFs arbeid.
- Deltakelse på seminarer er en effektiv måte å få omfattende analyse av dataene INSG har publisert og gir viktig kunnskap om mineralmarkedene.
- Deltakelse gir oss mulighet til å overvåke og rette eventuelle statistiske feil på de norske bidragene.
- Ustabil prising anses som en hindring for å utvikle mineralprosjekter. Åpenheten og transparensen som tilbys av INSG og ILZSG kan være nyttig for å opprettholde stabile og forutsigbare priser.
- Stabil prising på mineraler bidrar til å redusere risiko for investorer og beslutningstakere i lokalsamfunnet.
- Selv om INSGs fokus er på nikkel, og ILZSGs fokus er på bly og sink, gir medlemskap og deltakelse oss verdifull innsikt i hele gruveindustrien og markedet, inkludert andre mineraler (spesielt mineraler som er viktige for den grønne omstillingen), og hvordan aktører i internasjonale mineralnæring ser på bærekraft.
- Medlemskap og deltakelse gir oss direkte innsikt i markedets reaksjoner på politikk.
- Deltakelse på seminarer gir oss også innsikt i hva mineralforvaltningen i Norge mangler kunnskap om.

Se også omtale under Mål 1, indikator 4: Vurdering av DMFs bidrag til bærekraftige løsninger i næringen og hos andre samfunnsaktører, vedrørende deltakelse i UNECE.

Vurdering av kilder til informasjon for å legge til rette for økt verdiskaping og mer bærekraftig og sirkulær økonomi for mineraler

Gjennom arbeidet med rapporten om barrierer for norsk mineralnæring, innkjøpt fra Menon Economics, har vi fått bekreftet at det er få tilgjengelige kilder til faktakunnskap om mineralnæringen generelt og i Norge spesielt. Tilfanget av data og informasjon er svært omfattende internasjonalt, og tilbys gjennom ulike internasjonale organisasjoner, myndigheter og private konsultantselskaper. Det er arbeidskrevende å samle inn og ekstrahere det som er særlig relevant for norsk mineralforvaltning, og derfor viktig at dette utføres målrettet mot relevante problemstillinger over tid. På den måten kan vi gradvis styrke kunnskapsgrunnlaget for økt verdiskaping og mer bærekraftig og sirkulær økonomi for mineraler.

En annen utfordring er at informasjon om bærekraftige løsninger i mineralindustri ofte er utarbeidet i privat virksomheter i industrien, og dermed ikke offentlig tilgjengelig.

Vi erfarer at norsk mineralforvaltnings behov for kilder til relevant informasjon mest effektiv møtes ved å gå til egne innkjøp, ved siden av egenproduserte analyser basert på informasjon og statistikk innhentet som beskrevet over.

Effektiv drift

DMF skal innrette sin virksomhet slik at hovedmålene oppnås på en effektiv måte.

Det har i 2023 vært jobbet med oppfølging mot byggherre (Statsbygg) i forbindelse med samlokalisering med NFD i Statens hus i Longyearbyen. Målsetning er ferdig prosjektering og byggestart i 2024.

Vurdering av DMFs systemer, rutiner og internkontroll med sikte på hvordan dette legger til rette for effektiv drift innenfor DMFs ulike ansvarsområder

DMF har i perioden 2022-2023 gjennomført en støttende analyse fra ekstern konsulent, som blant annet gjør en vurdering av DMFs driftssystemer, rutiner og internkontroll. Rapporten indikerer at direktoratet har et forbedringspotensial på disse områdene. De viktigste tiltakene ble gjennomført i 2022, og videreutviklet i 2023. Gjennom analysearbeidet i forbindelse med omorganiseringen av DMF, har det også kommet frem at det er potensial for forbedring når det gjelder systemer, rutiner og internkontroll for organisasjonen som helhet.

Redegjørelse for gjennomførte tiltak og vurdering av effekten på effektiviteten

DMF har fortsatt arbeidet med tiltak for å forbedre dagens systemer, med fokus på rutineutvikling, ansvarsavklaring og internkontroll for å legge til rette for effektiv drift. Prioriterte områder var IT drift/IT-sikkerhet, økonomistyring og arkiv. Ny leverandør for drift av DMFs It-systemer har i 2023 også overtatt drift av DMFs It-utviklingsmiljø. Vi arbeider med å ta i bruk flere av DFØs systemer og tjenester for lønn, regnskap og økonomistyring, og å bruke disse mer aktivt for DMFs virksomhetsstyring. Dette vil gi bedre sikkerhet for korrekt informasjon uten behov for manuell sammenstilling, og gir enkel tilgang til informasjon for den enkelte leder og forenkler rapporteringen til NFD og andre relevante instanser. Forbedringsarbeidet videreføres i 2024.

Internkontrollen i DMF er pr i dag ikke godt strukturert, men DMF har også i 2023 arbeidet målrettet og systematisk for å kunne legge til rette for en mer effektiv internkontroll i tråd med økonomireglementet. Hovedarkitekturen er etablert i 2023. Innenfor temaet internkontroll jobber vi bredt med fokus på utvikling av kvalitetsstyring for de vesentlige prosesser i DMF. I den forbindelse har vi høsten 2023 reetablert arbeidet med å utvikle kvalitetssystemet (EQS) og som planlegges implementert og tatt i bruk innen utgangen av 2024. Dette kvalitetssystemet må det arbeides videre med også etter 2024. Systemet må fortsatt videreutvikles, vedlikeholdes og forbedres.

Omorganiseringen av DMF er et også sentralt tiltak for å styrke effektiv drift. Gjennom innføringen av et avdelingsnivå opprettes en stilling som avdelingsdirektør for virksomhetsstyring. Dette i tillegg til to fagdirektører med ansvar for strategisk styring og ledelse.

Oppdrag

Mineralsatsing

Prioritere behandling av søknader etter mineralloven for kritiske råvareprosjekter

DMF mottok i 2023 ingen søknader om driftskonsesjon for kritiske råvareprosjekter, men har prioritert behandling av søknader om utvinningsrett på Fen og i Sulitjelma.

Søknader om undersøkelsesretter er løpende behandlet i den rekkefølgen de er kommet inn. Så å si alle, 90%, av alle søknader om undersøkelsesrett, omhandler kritiske mineraler.

Etablere en ordning for nasjonal koordinering av kritiske mineralprosjekter

DMF har arbeidet med å forberede dette oppdraget gjennom kartlegging. Vi høster erfaringer fra konsesjonsbehandlingen gjennom mange år, som også gjennom 2023 har vært basert på prosjektet «Bedre konsesjonsbehandling». Kartleggingsarbeidet har i første omgang dreid seg om å identifisere hvilke regelverk som gjennomgående kommer til anvendelse for oppstart av mineralvirksomhet, og på hvilken måte, med tanke på lovkrav, tillatelsesprosesser mm. Dette vil danne grunnlag for å se nærmere på hvilke prosesser som kan ses på for bedre samordning. Vurdering av en ordning for koordinering må ses på innenfor gjeldende juridiske rammer, herunder vil samarbeidsavtaler med andre myndigheter være et aktuelt relevant tiltak.

DMF har i 2023 besluttet at arbeidet med vurdering og etablering av en ordning for nasjonal koordinering skal prosjekteriseres, med et mål om ferdigstilling i løpet av 2024. Det vil være hensiktsmessig at prosjektet har et sideblikk til det pågående arbeidet med oppfølgingen av NOU 2022:8 Ny minerallov og eventuell oppfølging av forslaget til krav om samordning mellom myndigheter, samt til EUs forordning om kritiske mineraler, CRMA.

Det er også relevant her å peke på kommunenes sentrale rolle som arealmyndighet. Tidlig involvering og bedre koordinering bidrar til forventningsavklaring og økt felles forståelse om juridiske og regulatoriske rammer og prosesser i en tidlig fase, og vil kunne virke konfliktdependende. Kommuner som forholder seg bevisst til egne mineralressurser i sin arealplanlegging, vil kunne bidra til å redusere den særskilte «catch 22»-utfordringen for mineralnæringen knyttet til politisk og økonomisk risiko i tidlig fase av et mineralprosjekt.

DMF har i 2023 prioritert oppdatering og produksjon av veiledningsmateriell for å kunne gjennomføre mer systematisert veiledningsaktivitet overfor kommuner som arealmyndighet, herunder avholdt webinar for kommunene, som omtalt under mål 1. Ved å utvikle og standardisere vår kompetanse og dele kunnskap med andre offentlige aktører, bidrar vi til mer effektive prosesser og økt kunnskap om roller, regelverk og eventuelle andre virkemidler. Vi har i 2023 blant annet hatt tett dialog og bidratt med vår erfaring og kompetanse til Nome kommune.

Utarbeide en veileder eller rådgivende verktøy for mineralaktivitet, for å tidlig identifisere og håndtere særlig krevende eller konfliktfylte spørsmål i mineralprosjekter

Se omtale av Mineralkompasset under Mål 1, indikator 2.

Oppfølging av NOU 2022:8 Ny minerallov

DMF har gjennom året hatt beredskap for å prioritere bidrag til oppfølgingen på forespørsel fra departementet. Det er ikke blitt gitt konkrete oppdrag for oppfølging av NOU 2022:8 Ny minerallov i 2023, men DMF har gitt innspill om eget bidrag (faglig og ressursmessig) til det kommende lovarbeidet, og dialog om dette er blitt etablert mellom DMF og departementet.

Oppryddning av forurensning fra nedlagte gruver

- Oppfølging av anbefalingene fra Riksrevisjonens undersøkelse i 2022
- Iverksette trinn 1 av helhetlig tiltaksplan Folldal
- Fortsette arbeidet med revidert tiltaksplan for Løkken gruver

Riksrevisjonens undersøkelse i 2022 konkluderte med at DMF ikke etterlever forurensningslovens krav til å stanse, fjerne eller begrense forurensningen fra nedlagte gruver som NFD eier. DMF har i 2023 hatt dialog med NFD om oppfølgingen. I 2023 har DMF fått kartlagt de resterende 12 hjemfalte gruvene basert på tilgjengelig data, og fått utarbeidet en risikovurdering av fare for forurensning.

DMF gjennomfører etter anbefaling fra utredningsarbeid utført i 2015-2018, vannovervåking som tiltak i Sulitjelma, og vil ved en eventuell forverring av miljøtilstand revurdere behov for tiltak. (se for øvrig indikator 3 (Sulitjelma)).

Helhetlig tiltaksplan Folldal gruver er iverksatt, og ifølge planen vil det gjennomføres tiltak som i sum har som mål å begrense forurensningen i tråd med kravene i pålegget. DMF har igangsatt trinn 1 av helhetlig tiltaksplan for opprydding etter gruvevirksomhet i Folldal, og det planlegges gjennomføring av tiltak i trinn 1 de påfølgende årene.

Videre har DMF leid inn en prosjektleder som skal utarbeide revidert tiltaksplan for Løkken med mål om en plan for hvordan DMF skal oppnå det siste miljømålet og samtidig sikre fortsatt oppnåelse av alle tre miljømål. For mer utfyllende omtale, se Mål 3.

Gjennomgang av gebyrer og avgifter

DMF har ikke hatt mulighet til å prioritere dette oppdraget innenfor tilgjengelige ressurser i 2023. Gjennom nytt timeføringssystem, har DMF lagt til rette for, og fått et bedre kunnskapsgrunnlag om, kostnader i form av intern tidsbruk for gebyrbelagte tjenester. Det tas sikte på at ny gjennomgang av gebyrer og avgifter gjøres i 2024, i første omgang ved at DMF reviderer gebyrgrunnlaget fra november 2018.

Andre oppdrag og bestillinger fra eller forankret hos NFD:

- Staten v/ Klima- og miljødepartementet og NFD ble på slutten av 2022 stevnet av Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom med påstand om at fire statlige tillatelser for Engebøprosjektet er ugyldige. DMF ble av NFD bedt om å bistå Regjeringsadvokaten i saksforberedelsene til tingretten.
- I tvisten mellom AMR og NRU som gikk i høyesterett januar 2024 var Staten v/ NFD partshjelper for NRU. DMF bistod NFD med å gi Regjeringsadvokaten informasjon i saksforberedelsene.
- Oppdrag om utarbeidelse av forslag til forskrift om håndtering av mineralavfall; gitt av Klima – og miljødepartementet
- Oppdrag om tekstbidrag til Naturrisikoutvalgets NOU
- Anmodning om tekstbidrag til arbeidet med Stortingsmelding om flom og skred

Kapittel 4

Styring og kontroll i bedriften



Andre føringer

Sikkerhet og beredskap

DMF er fullservice kunde hos Intility for IT-drift og –sikkerhet. Intility har 24/7 overvåking av DMFs systemer, drifts- og utviklingsmiljø. Utviklingsmiljø og mobiltelefoner ble flyttet over på Intilitys plattform i 2023. DMFs beredskapsplaner er under oppdatering, slikt at de er i samsvar med interne rutiner hos Intility som totalleverandør og DMFs egne rutiner for IT-sikkerhet.

DMF er bevisst behovet for opplæring og jevnlige påminnelser for å holde bevisstheten oppe på IT-sikkerhet og hvilke rutiner som gjelder for ansatte i DMF.

Grønn omstilling og bærekraft

DMFs kjernevirksomhet, slik det er definert i samfunnsoppdraget, preger også virksomhetskulturen. DMF arbeider kontinuerlig med å definere og integrere bærekraft i vår forvaltning og virksomhetsstyring.

Vi tar høyde for ekstremvær og flom når vi dimensjonerer tiltak for å gjennomføre sikrings- og miljøtiltak på nedlagte gruveområder på vegne av NFD. Vi følger statens anskaffelsespolitikk ved offentlige anskaffelser, og stiller krav til våre leverandører.

Reisevirksomheten har tradisjonelt i stor grad vært knyttet til tilsyn. Vi har de senere årene redusert antall stedlige tilsyn betraktelig og gjennomfører nå først og fremst digital kontroll og postale tilsyn. Vi har digitalisert våre arkiver og databaser, og arbeider målrettet for å drive utelukkende digital saksbehandling. Dette reduserer risikoen for at data og arkivmateriale skal gå tapt ved klimarelaterte hendelser som flom og ekstremvær. Dette gir oss muligheter til digital tilgang til data og arkiver, og å opprettholde drift og saksbehandling i en krisesituasjon.

Energibruk knyttet til lokaler er bevisst holdt på et relativt lavt nivå. Ved valg av nye lokaler i 2019, la vi vekt på beliggenhet som muliggjør kollektiv transport, sykling og gange for våre ansatte og besøkende. Vi etablerte oss i et rehabilitert næringsbygg, fremfor etablering i nybygg. DMF kjøper kontorutstyr og møbler med lang levetid for å redusere forbruk, og gjenbraker kontorutstyr så langt som mulig. Vi har en bevisst og restriktiv politikk når det gjelder bruk og utskifting av elektronisk utstyr, som mobiltelefoner og pc-er. For eksempel er levetid for PC-er i DMF hele 6,2 år.

Vi har per i dag ikke implementerte metodikker for å rapportere punktvis, men viser til tidligere rapportering på dette området i februar. Vi har derfor funnet det hensiktsmessig å rapportere samlet på disse føringene.

Mangfold og likestilling

Ved utgangen av 2023 hadde DMF 47 ansatte hvorav 32 kvinner og 15 menn. Kvinneandelen utgjør dermed 68 %. Det er fortsatt et bevisst ønske om å ansette flere menn, for en jevnere kjønnsfordeling, der kompetansen for øvrig er lik.

Andel menn har fra 2022 til 2023 blitt redusert fra 34 % til 32 %. DMF har 8 ledere, inkludert direktør. Kjønnsfordelingen blant ledere med personalansvar er 6 kvinner og 2 menn, inkludert direktør som er kvinne.

Gjennomsnittslønnen i DMF ved utgangen av 2023 var høyere for menn enn for kvinner. Kvinners lønn utgjorde 96,2 % av menns lønn. Dette skyldes gjennomsnittlig høyere alder og ansiennitet for menn i DMF. Virksomheten har ved utgangen av 2023 flere ansatte med utenlandsk bakgrunn og funksjonsnedsettelse.

Ved nyansettelser har DMF et bevisst forhold til likestilling og mangfold. Dette fremgår også av alle rekrutteringsprosessene vi har. I utlysningsteksten fremheves det at DMF ønsker å være en arbeidsgiver som gjenspeiler mangfoldet i samfunnet og utnytte potensialet i befolkningen. Videre om det er kvalifiserte søkere med funksjonsnedsettelse, med hull i CV-en eller innvandrerbakgrunn vil minst en søker fra hver av gruppene innkalles til intervju.

TABELL 17													
VIRKSOMHET	ÅR	KJØNNBALANSE			KVINNERS LØNN I % AV MENNS	DELTID %		MIDL. ANSATTE %		FORELDREPERM. %		SYKEFRAVÆR %	
		M	K	Totalt antall		M	K	M	K	M	K	M	K
DMF	2022	34%	66%	47	96,6	10	19	6	3				
DMF	2023	32%	68%	47	96,2	10	13,1	6,6	0	0	1,6	1,6	8,5

Tillitsreformen

DMF har arbeidet med å skape tillit både eksternt og internt også før tillitsreformen ble etablert. DMF praktiserer tillitsbasert ledelse. Den radikale endringen som DMF har vært igjennom etter innføringen av mineralloven har medført et stort behov for å skape forståelse for DMFs rolle som fagorgan og sektormyndighet for mineralressurser og mineralvirksomhet og for endringene som innføringen av mineralloven medførte for bransjen, både eksternt og internt.

DMF prioriterer veiledning, både gjennom skriftlige veiledere, møter med våre brukere og via hjemmesiden og på telefon.

DMF har høsten 2023 gjennomført både medarbeiderundersøkelse og omdømmeundersøkelse (som inkluderer egne ansatte som egen målgruppe) med samme metodikk som sist disse undersøkelsene ble gjennomført. Resultatet av disse undersøkelsene samt analyse av endringer fra sist disse undersøkelsene ble gjennomført, vil gi nyttige bidrag inn i DMFs videre arbeid med tillitsreformen.

Åpenhet, arkivering og innsyn

Alle innsynskrav kommer automatisk inn i DMFs saksbehandlingssystem og blir behandlet av den aktuelle saksbehandler. Offentlig journal blir etter rutine lagt ut på elnnsyn.no en gang i uken. DMF legger også alle høringssaker og tildelte konsesjoner løpende ut på vår hjemmeside, slik at det ikke er nødvendig å sende innsynskrav for disse dokumentene. DMF får likevel mange innsynskrav, og ser derfor på muligheten for å benytte fulltekstpublisering av dokumenter som ikke inneholde sensitiv informasjon på elnnsyn. I 2023 ble det arbeidet med ny arkivplan.

Reisekutt og de nye flyreiseavtalene

DMF har økt bruk av digitale møter samt deltagelse på digitale kurs, konferanser og annet. I tillegg har postale og digitale tilsyn i stor grad erstattet stedlige tilsyn. Antall stedlige tilsyn har vært lav over flere år på grunn av prioritering innenfor tilgjengelige ressurser.

DMF har fått tildelt Egencia på Statens innkjøpssenters fellesavtale for reisebyråtenester, og benytter dermed de fremforhandlede fellesavtalene for flyreiser og hotellovernattinger.

Retningslinjer for lokalisering av statlige virksomheter

DMF har gjort seg kjent med justerte retningslinjer for lokalisering av statlige arbeidsplasser og statlig tjenesteproduksjon som gjelder fra 12. august 2022. Leiekontrakt for DMFs kontorlokaler varer frem til 2029. Vi forventer at dagens lokaler vil være tilfredsstillende i denne perioden. For virksomheten på Svalbard leier DMF lokaler fra Statsbygg og er i dialog om nye, egnede lokaler i Statens Hus i Longyearbyen.

Lærlinger

DMF har prioritert å ansette studenter i sommerjobb som en del av rekrutteringsstrategien og ansatte seks studenter i perioden juni til august 2023. To studenter har også hatt midlertidige ansettelser hos DMF i tillegg til studiene i deler av 2023. DMF vil fortsatt prioritere å tilby studenter praksis der det er mulig. Vi opplever at dette gir en positiv effekt både hos våre ansatte og som et langsiktig rekrutteringstiltak, i tillegg til å være kompetansegivende for studentene som har vært i jobb hos DMF.

DMF har i dag ingen lærlinger. Rekruttering av fast ansatte blir fortsatt prioritert. DMF vurderer muligheten for å søke etter lærlinger innenfor områder som f.eks. arkiv og IT, men per i dag mangler virksomheten ressurser for å kunne følge opp lærlingene internt.

Konsulentbruk

DMF arbeider for å tilby faste stillinger fremfor bruk av innleide konsulenter. Samtidig har vi som en liten organisasjon behov for å tilknytte oss spesialistkompetanse som vi ikke har mulighet til å ha internt. I tillegg erfarer vi at vi har behov for innleid kapasitet på særskilte områder hvor vi ikke har tilstrekkelig intern kapasitet.

DMF vurderer all bruk av konsulenttjenester opp mot intern kompetanse og kapasitet før eventuelt innkjøp. Spesialistkompetanse som DMF ikke har mulighet til å ha blant egne ansatte er i hovedsak konsulenter innenfor IT-utvikling og for utredning og prosjektering innenfor sikring- og miljøtiltak som utføres på vegne av NFD, og som er finansiert over post 30, 31 og 32. I tillegg har DMF rammeavtaler innenfor juridisk bistand, som vi benytter der hvor vi selv ikke har kompetanse eller kapasitet, samt bistand med rekruttering. I 2023 er det benyttet kr. 7 397 265 til konsulenter innenfor IT-utvikling og kr. 11 260 310 til konsulenttjenester på post 30, 31 og 32. I tillegg er det benyttet kr. 693 060 til bistand med rekruttering. DMF har benyttet kr. 124 034 til konsulenttjenester fra kommunikasjonsbransjen. Disse midlene er benyttet til bistand med gjennomføring av omdømmeundersøkelse høsten 2023.

DMFs bruk av konsulenter innenfor IT-utvikling har i perioden 2016-2019 og 2020-2022 vært delvis finansiert gjennom Medfinansieringsordningen i staten. Videre bruk av konsulenter for IT-utvikling i 2023 har vært prioritert for å effektivisere og knytte sammen gjennomførte digitaliseringsprosjekter, og høste gevinster fra disse.

Desentralisert arbeid

DMF vurderer bruken av desentralisert arbeid ved rekruttering av nyansatte. I 2023 har DMF ikke nye ansatte hvor desentralisert arbeid har vært aktuelt. DMF har siden 2013 vært igjennom en radikal omstilling, som nå er i konsolideringsfasen. Det er derfor ønskelig at de ansatte møtes jevnlig på kontoret for å sikre et godt arbeidsmiljø samt et felles fokus på videre utvikling og effektivisering av DMFs tjenester.

Kapittel 5

Framtidsutsikter



Vurdering av framtidssutsikter

Samfunnets forventninger om tilgang til mineraler de nærmeste årene, det faktiske behovet for mineraler til det grønne skiftet, samt det tydeliggjorte behovet for sikre forsyningskjeder for kritiske mineraler, utgjør sentrale faktorer for DMF i tiden som kommer. Dette tydeliggjøres både i regjeringens mineralstrategi, samt EUs forordning Critical Raw Materials Act (CRMA) som ventes vedtatt våren 2024. DMF er foreslått å ha en sentral rolle som koordinerende myndighet.

Vi vet at det er nødvendig med et temposkifte for å utvinne de kritiske mineralene. Vi vet også at potensialet for økt verdiskaping i mineralnæringen i Norge er stort. Med en profesjonalisert næring og forvaltning har vi i dag bedre forutsetninger for å utnytte dette potensialet enn tidligere. Vi forventer også at ny minerallov vil bidra til bedre prosesser og mer bærekraftig mineralproduksjon.

For å være i stand til det, må norsk mineralforvaltning og -næring være bærekraftig. Regjeringens mineralstrategi har ambisjon om at Norge skal ha verdens mest bærekraftige mineralnæring. Samfunnet er i ferd med å erkjenne at vi trenger et betydelig volum mineraler i årene som kommer, men stiller samtidig stadig strengere krav til bærekraft. Mineralutvinning innebærer tung industrietablering og medfører store inngrep. Utviklingsvirksomheten krever investeringer i milliardklassen, med høy risiko. Utvikling av slike prosjekter, og de samlede tillatelsesprosessene, er derfor tidkrevende. De lange tillatelsesprosessene er ikke kjernen i utfordringen for mineralindustrien. De er et symptom på utfordringene næringen står overfor. Det vil være nødvendig med flere ulike risikoreduserende tiltak for industrien, og en styrking av forvaltningen, for å realisere et taktiskifte og utvikle en mer bærekraftig mineralindustri.

Kapittel 6

Årsregnskap



Ledelseskommentar til årsregnskapet 2023

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv fra Finansdepartementet, og krav fra Nærings- og fiskeridepartementet. Årsregnskapet gir etter min vurdering et dekkende bilde av DMFs disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

DMF fører regnskap i henhold til kontantprinsippet, slik det fremgår av prinsippnoten til årsregnskapet. DMF mottar bevilgninger fra to departement. Nærings- og fiskeridepartementet bevilger på kapittel 0906, og Justisdepartementet (JD) bevilger på kapittel 0011 Svalbard.

Vurderinger av vesentlige forhold

I 2023 har DMF samlet disponert tildelinger på utgiftssiden på kr. 101 544 000 fra NFD og JD jf. bevilgningsrapporteringen og note A. DMF har et mindreforbruk på tildelingene på kapittel 0906 i 2023. Årsaken til mindreforbruket vil bli omtalt under de enkelte postene nedenfor.

Mellomværende med statskassen utgjorde pr 31.12.2023 kr. 2 922 166. Oppstillingen av artskontorrapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld mellomværende består av. Foruten rapportert mellomværende, har DMF en leverandørgjeld på kr. 2 568 449 som ikke er betalt og derfor ikke fremkommer som utgift i årsregnskapet, jf. opplysninger om avregning med statskassen i note 7.

Kapittel 0906

Mindreutgiften for post 01 driftsutgifter ble kr. 2 258 141. Disse midlene søkes overført til 2024, jf. note B.

Mindreforbruket på DMFs budsjett er i hovedsak knyttet til lønnskostnader. DMF opplever at det er utfordrende å få erstattet ansatte som har sluttet, på grunn av et stramt arbeidsmarked. En del av lønnsbudsjettet er derfor benyttet til innleie av vikarer, mens noe står ubenyttet.

Vi har en reduksjon i totale lønns-/personalkostnader, mens det var budsjettert med en oppbemanning i 2023. Reduksjonen skyldes en kombinasjon av høy turnover og krevende ansettelsesmarked. Vi ser at rekrutteringsprosesser for samme stilling i noen tilfeller må gjennomføres flere ganger før vi får ansatt riktig kompetanse. Lønnskostnader er overført til innleie vikarer og konsulentkjøp for å dekke sentrale oppgaver.

Mindreutgiften for post 30 Sikring og miljø ble kr 663 571, etter at det er avgitt kr. 3 000 000 i endringsproposisjonen for 2023. Disse midlene søkes overført til 2024, jf. note B. DMF har for tiden redusert kapasitet, også på sikring- og miljøområdet. Det påvirker muligheten for måloppnåelse og fremdrift, slik at noe aktivitet fortsetter inn i 2024. DMF har prioritert ressursene jamfør møte med overordnet departement i mai 2023, slik at pågående sikringstiltak har vært den prioriterte aktiviteten for post 30 i 2023.

Mindreutgiften for post 31 miljøtiltak på Løkken ble kr 2 042 471. Disse midlene søkes overført til 2024, jf. note B. Redusert kapasitet, samt prioritering av aktiviteter (nødvendig drift knyttet til miljøtiltaket Nøytraliseringsanlegget på Løkken), har gjort at noen planlagte oppgaver er utsatt jamfør møte i mai 2023 med overordnet departement. Mindreutgiften for post 32 miljøtiltak i Folldal ble kr. 6 481 880. Disse midlene søkes overført til 2024, jf. note B. Arbeidet med Helhetlig tiltaksplan for Folldal har vært prioritert i 2023. DMF har varslet at fremdriftsplanen slik den opprinnelig var presentert var optimistisk, og ikke hensyntok bl.a. nødvendige tillatelsesprosesser. I tillegg har nødvendig konsulentbytte i prosjekteringen for trinn 1 medført forsinkelser og utsatt oppstart for tiltaksgjennomføringen.

Kapittel 0011

For Svalbard har DMF i 2023 en samlet tildeling fra JD på kr. 2 240 000. Hele den samlede tildelingen er benyttet i 2023 i tillegg til at dette kapittelet er subsidiert med kr. 723 244 fra budsjettbevilgningen fra NFD over kappost 090601.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d., men revisjonsberetningen vil foreligge per 1. juni 2024. Beretningen vil være offentlig fra dette tidspunktet og vil bli publisert på DMFs nettsider sammen med årsrapporten for 2023.



Randi Skirstad Grini
Direktør

Direktoratet for mineralforvaltning
med Bergmesteren for Svalbard

Prinsippnote til årsregnskapet

Bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2022 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret.
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret.
- c) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet.
- d) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp.

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "Netto rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorapporteringen

Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Regnskapstall i bevilgnings- og artskontorapportering med noter viser regnskapstall rapportert til statsregnskapet. I tillegg viser noten til artskontorapporteringen Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen bokførte tall fra virksomhetens kontospesifikasjon i kolonnen Spesifisering av bokført avregning med statskassen. Notene viser forskjellen mellom beløp virksomheten har bokført på eiendels- og gjeldskontoer i

virksomhetens kontospesifikasjon (herunder saldo på kunde- og leverandørreskonto) og beløp virksomheten har rapportert som fordringer og gjeld til statsregnskapet og som inngår i mellomværendet med statskassen.

Virksomheten har innrettet bokføringen slik at den følger kravene i bestemmelser om økonomistyring i staten. Dette innebærer at alle opplysninger om transaksjoner og andre regnskapsmessige disposisjoner som er nødvendige for å utarbeide pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 3.3.2, og spesifikasjon av pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 4.4.3, er bokført. Bestemmelsene krever blant annet utarbeiding av kundespesifikasjon og leverandørspesifikasjon. Dette medfører at salgs- og kjøpstransaksjoner bokføres i kontospesifikasjonen på et tidligere tidspunkt enn de rapporteres til statsregnskapet, og innebærer kundefordringer og leverandørgjeld i kontospesifikasjonen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2023

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2023	Merutgift (-) og mindreutgift	Postert på avgitte belastnings fullmakter	Avvik fra tildeling
0906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergme	01	Driftsutgifter		65 733 000	63 474 859	2 258 141		
0906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergme	30	Sikrings og miljøtiltak		9 673 000	9 009 429	663 571		
0906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergme	31	Miljøtiltak Løkken		7 349 000	5 306 529	2 042 471		
0906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergme	32	Miljøtiltak Folldal		16 549 000	10 067 120	6 481 880		
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Nettoordning for mva i staten		0	10 771 997			
Sum utgiftsført					99 304 000	98 629 934			

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling*	Regnskap 2023	Merinntekt og mindreinntekt(-)	Postert på avgitte belastnings fullmakter	Avvik fra tildeling
3906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergme	01	Bergrettigheter leieinntekter		100 000	72 785	-27 215		
3906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergme	02	Behandlingsgebyrer		1 100 000	1 437 000	337 000		
3906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergme	86	Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt		1 000 000			891 898	-108 102
5551	Avgifter knyttet til mineralvirksomhe	70	Avgift knyttet til andre undersjøiske naturforekom		1 200 000		-1 200 000		
5551	Avgifter knyttet til mineralvirksomhe	71	Avgift knyttet til undersøkelses- og utvinningsret		10 500 000	11 781 361	1 281 361		
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse		0	83 013			
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift		0	5 093 033			
Sum inntektsført					13 900 000	18 467 193			

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet			80 162 741	
Deposita og avsetninger				
845004	Avsetninger i Svalbardregnskapet	C	1 400 000	
Sum netto rapportert direkte i kapitalregnskapet (gjennom S-rapport) til Svalbardregnskapet			1 400 000	
Sum netto rapportert til bevilgnings- og kapitalregnskapet			81 562 741	
Kapitalkontoer				
60089901	Norges Bank KK /innbetalinger		17 128 677	
60089902	Norges Bank KK/utbetalinger		-98 422 918	
709403	Endring i mellomværende med statskassen		-268 501	
Sum rapportert			0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)				
Konto	Tekst		2023	2022
709403	Mellomværende med statskassen		-2 922 166	-2 653 665
				Endring
				-268 501

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter (gjelder både for utgiftskapitler og inntektskapitler). Se note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år for nærmere forklaring.

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
090601	1 462 000	64 271 000	65 733 000
090630	1 192 000	8 481 000	9 673 000
090631	1 038 000	6 311 000	7 349 000
090632		16 549 000	16 549 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
090601		2 258 141		2 258 141				2 258 141	3 213 550	2 258 141
090630	"kan overføres"	663 571		663 571				663 571	15 881 000	663 571
090631	"kan overføres"	2 042 471		2 042 471				2 042 471	8 277 000	2 042 471
090632	"kan overføres"	6 481 880		6 481 880				6 481 880	16 549 000	6 481 880

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres" . Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Opplysninger om avgitte belastningsfullmakter på inntektskapitler

Kapittel og post	Merinntekt og mindreinntekt (-)	Inntektsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter (+)	Merinntekt og mindreinntekt (-) etter avgitte belastningsfullmakter
390686	-1000000	891 898	-108 102

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Stikkordet «kan overføres»
DMFs bevilgning på kapittel og post 090630 Sikrings- og miljøtiltak er gitt med stikkord "kan overføres". Beløpet på kr. 663 571 er overførbart til neste år.
DMFs bevilgning på kapittel og post 090631 Miljøtiltak Løkken er gitt med stikkord "kan overføres". Beløpet på kr. 2 042 471 er overførbart til neste år.
DMFs bevilgning på kapittel og post 090632 Miljøtiltak Folldal er gitt med stikkord "kan overføres". Beløpet på kr. 6 481 880 er overførbart til neste år.

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre på utgiftskapitler og inntektsført av andre på inntektskapitler)
DMF har ingen avgitte belasningsfullmakter på utgiftskapitlene. På inntektskapitlet 3906:86 Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt har NFD avgitt en belastningsfullmakt til Skatteetaten på vegne av DMF.

Mulig overførbart beløp
Ubrukt bevilgning på kapittel og post 090601 er innenfor 5%-grensen for beløp som kan overføres. Beløpet på kr. 2 258 141 er søkt overført til neste år. For kapittel og post 090630, 090631 og 090632, se pkt. under stikkordet "kan overføres".

Note C del I		Spesifisering av netto rapportert direkte i kapitalregnskapet (gjennom S-rapport) til Svalbardregnskapet etter kapittel og post		
Utgiftskapittel i Svalbardregnskapet	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Regnskap 2023
0011	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmeisteren for Svalbard	01	Driftsutgifter	2 240 000
<i>Sum utgiftsført i Svalbardregnskapet</i>				2 240 000
Inntektskapittel i Svalbardregnskapet	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Regnskap 2023
3030	Skatter og avgifter	72	Utmålsgebyr, årsavgift	840 000
<i>Sum inntektsført i Svalbardregnskapet</i>				840 000
<i>Sum netto rapportert direkte i kapitalregnskapet (gjennom S-rapport) til Svalbardregnskapet</i>				1 400 000

Note C del II		Spesifisering av netto rapportert direkte i kapitalregnskaet (gjennom S-rapport) til Svalbardregnskapet etter art	
		2023	2022
Driftsinntekter rapportert til Svalbardregnskapet			
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer		840 000	834 252
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		840 000	834 252
Driftsutgifter rapportert til Svalbardregnskapet			
Utbetalinger til lønn		2 164 387	1 825 877
Andre utbetalinger til drift		75 613	379 401
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		2 240 000	2 205 278
Netto rapporterte driftsutgifter		1 400 000	1 371 026
Investerings- og finansinntekter rapportert til Svalbardregnskapet			
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til Svalbardregnskapet			
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		0	0
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		0	0
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til Svalbardregnskapet			
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til Svalbardregnskapet</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra Svalbardregnskapet			
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra Svalbardregnskapet</i>		0	0
Sum netto rapportert direkte i kapitalregnskapet (gjennom S-rapport) til Svalbardregnskapet etter art		1 400 000	1 371 026

Oppstilling av artskontorapporteringen 31.12.2023

	Note	2023	2022
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	2 277 000	1 687 552
Andre innbetalinger	1	72 785	29 999
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		<i>2 349 785</i>	<i>1 717 551</i>
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	39 729 116	41 295 761
Andre utbetalinger til drift	3	45 605 090	37 168 165
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		<i>85 334 206</i>	<i>78 463 926</i>
Netto rapporterte driftsutgifter		82 984 421	76 746 374
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
		0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	4 762 651	0
Utbetaling av finansutgifter	4	1 080	265
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		<i>4 763 731</i>	<i>265</i>
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		4 763 731	265
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	11 781 405	12 578 872
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		<i>11 781 405</i>	<i>12 578 872</i>
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		82 969	66 953
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		5 093 033	5 008 796
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		10 771 997	7 278 968
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		<i>5 595 995</i>	<i>2 203 219</i>
Netto rapportert til bevilgnings- og kapitalregnskapet		81 562 741	66 370 987
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld		2023	2022
Skyldig skattetrekk og andre trekk		-1 747 401	-1 416 791
Skyldige offentlige avgifter		-23 374	-7 795
Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse*		-1 179 504	-1 290 788
Lønn (negativ netto, for mye utbetalt lønn m.m)		28 113	61 753
Differanser på bank og uidentifiserte innbetalinger		0	-44
Sum mellomværende med statskassen	7	-2 922 166	-2 653 665

* Pensjonstrekket i de ansattes lønn (2%) på konto 263 inngår også på denne linjen.

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2023	31.12.2022
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Utmålsgebyr, årsavgift (Svalbard kap. 0480)	840 000	834 252
Behandlingsgebyr bergrettigheter	877 000	428 300
Behandlingsgebyr konsesjoner	560 000	425 000
Sum innbetalinger fra gebyrer	2 277 000	1 687 552
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Sum salgs- og leieinnbetalinger	0	0
<i>Andre innbetalinger</i>		
Leie av bergrettigheter og eiendommer (ka. 3906)	72 785	29 999
Sum andre innbetalinger	72 785	29 999
Sum innbetalinger fra drift	2 349 785	1 717 551

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2023	31.12.2022
Lønn	34 044 158	35 959 25
Arbeidsgiveravgift	5 093 033	5 008 73
Pensjonsutgifter*	2 472 022	3 170 72
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-2 349 409	-3 403 67
Andre ytelser	469 312	560 71
Sum utbetalinger til lønn	39 729 116	41 295 76
Antall utførte årsverk:	42,79	48,38

* Premiesatsen for arbeidsgiverandelen utgjorde i 2023 8,2 prosent (arbeidsgiverandel av pensjonspremien/pensjonsgrunnlaget i 2023 rapportert til SPK). For regnskapsåret 2022 utgjorde premiesatsen 8,2 prosent.

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2023	31.12.2022
Husleie	4 117 179	4 056 019
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	1 448 670	1 219 826
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	4 886 430	1 067 702
Mindre utstysanskaffelser	260 767	892 781
Leie av maskiner, inventar og lignende	110 242	60 688
Kjøp av konsulenttjenester	19 093 048	7 611 028
Kjøp av andre fremmede tjenester	12 303 743	10 171 539
Reiser og diett	1 512 070	1 076 397
Øvrige driftsutgifter	1 872 940	11 012 184
Sum andre utbetalinger til drift	45 605 090	37 168 165

Note 4 Finansutgifter

	31.12.2023	31.12.2022
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	1 080	265
Sum utbetaling av finansutgifter	1 080	265

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2023	31.12.2022
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Infrastruktureiendeler	4 762 651	0
Sum utbetaling til investeringer	4 762 651	0

Note 6 Innkreivingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2023	31.12.2022
Avgifter - Produksjonsavgifter på mineraler (kap. 55..)	11 781 405	12 578 872
Sum innkreivingsvirksomhet og andre overføringer til staten	11 781 405	12 578 872

Note 7 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2023 Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	31.12.2023 Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
<i>Sum</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Omløpsmidler			
<i>Sum</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Langsiktig gjeld			
<i>Sum</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-2 568 449	0	-2 568 449
Skyldig skattetrekk	-1 747 401	-1 747 401	0
Skyldige offentlige avgifter	-23 374	-23 374	0
Annen kortsiktig gjeld	-794 157	-1 151 391	357 234
<i>Sum</i>	<i>-5 133 382</i>	<i>-2 922 166</i>	<i>-2 211 216</i>
Sum	-5 133 382	-2 922 166	-2 211 216